

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Azərbaycanda
geomagnet
qasırğası
gözlənilir
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 dekabr 2023-cü il Cümə № 216 (8352) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sərhəddə sıradan görüş

Danışqların davam etməsi və reqlamentinin mətni razılaşdırıldı

yazısı səh.9-da

Erkən nikahların günahı axundların üzərinə qoyuldu

yazısı səh.3-də

İsveçrə ordu modeli - Azərbaycan üçün təhlükə varmı?

yazısı səh.4-də

USAID-in Bakı ofisi ilə bağlı yeni iddialar

yazısı səh.6-da

"Putinin iqtisadi ittifaqı" təhdid altında - yenə ermənilər...

yazısı səh.7-də

Ermənistanı "nüvə dövlətinə çevirmək" blefi

yazısı səh.8-də

Paytaxtda sərt qış hazırlığı - ehtiyacı olanlara yer və yemək veriləcək

yazısı səh.12-də

Yeni il öncəsi bu məhsullar bahalaşacaq

yazısı səh.12-də

Bakıda vergi cinayətləri ilə bağlı dəhşətli faktlar

yazısı səh.11-də

Rus casusu, Britaniya agenti-Kissincer kim idi?

yazısı səh.13-də

Ağdərə üçün yeni seçki dairəsi yaradılmaya bilər

yazısı səh.9-da

Bu tanınmış adamlar peşəsini dəyişmək istəyir

yazısı səh.14-də

XƏSTƏKANALAR HAZIR VƏZİYYƏTƏ GƏTİRİLDİ - ÖLKƏDƏ KARANTİN ELAN OLUNACAQ?

Daha bir azyaşlı xəstəlikdən vəfat etdi; TƏBİB qızılcaya görə hərəkətə keçdi

yazısı səh.3-də

Sülh sazişi "Qu quşu, balıq və xərcəng" dartışmasına çevrilir

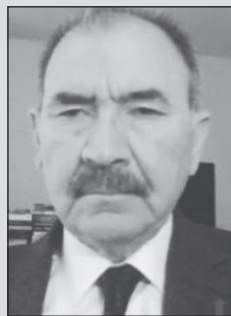
Vaşinqton, Brüssel və Moskva arasında mövqe savaşıları qızışır; Ceyms O'Brayen Azərbaycan rəhbərliyini sülh danışıqlarının Qərb platformasında aparılmasına inandırmağa çalışacaq

yazısı səh.5-də

ABŞ səfiri bu həftə Bakıya varid olur - Libbinə gözləyən çətin sınaq

yazısı səh.4-də

"Netflix" anti-Azərbaycan filmi: əsas "rolu" Cəmil Həsənlidir

yazısı səh.10-da

Akif Cəvdarovun adı bu dəfə 9 milyonluq borc qalmaqalında

yazısı səh.11-də

Prezident Rusiya sərhədi haqda sazişi təsdiqlədi

Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Federal Gömrük Xidməti (Rusiya Federasiyası) arasında Azərbaycan-Rusiya dövlət sərhədindəki avtomobil buraxılış məntəqələrində gözlənilməz halların xəbərdar edilməsi və nəticələrinin aradan qaldırılması sahəsində qarşılıqlı fəaliyyət haqqında Saziş"i təsdiq edib.

Modern.az xəbər verir ki, bununla bağlı dövlət başçısı yeni fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, saziş qüvvəyə mindikdən sonra Dövlət Gömrük Komitəsi onun müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etməli, Xarici İşlər Nazirliyi sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirdiyi barədə Rusiya Hökumətinə bildiriş göndərməlidir.

Gələn il pensiyalar bu qədər artırılacaq

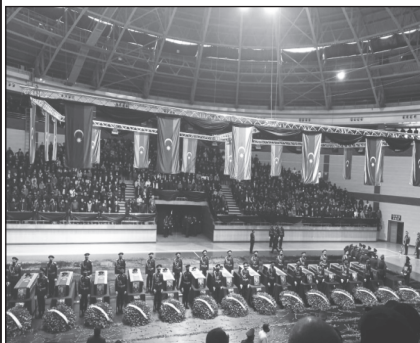

Gələn ilin əvvəlində Azərbaycanda pensiyaların indeksasiyası, yəni artırılması gözlənilir. İllik rəsmi rəqəmlər elan olunduqdan sonra əmək pensiyaları artırılacaq. Qanunvericiliyə əsasən, həm əmək pensiyaları, həm

də pensiya kapitalı indeksasiya olunur. Əmək pensiyaları ildə bir dəfə ölkə üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqının illik artım tempinə uyğun olaraq indeksləşdirilir. Statistika əsasən, bu ilin 9 ayında muzzdla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əmək haqqı 11,2 faiz artıb. Həm orta aylıq əmək haqqı, həm də inflyasiya göstəricisi ilə bağlı rəsmi rəqəmlər hər il yanvar ayının ikinci yarısında elan olunur və həmin rəqəmlərə uyğun olaraq da indeksasiya ilə bağlı qərar verilir. Başqa sözlə, 2023-cü il üçün orta aylıq əmək haqqı ilə bağlı rəsmi rəqəm Statistika Komitəsi tərəfindən elan ediləcəkdir.

Bunu Bakupost.az-a a açıqlamasında iqtisadçı-ekspert Xəlid Kərimli deyib. O bildirib ki, əgər 2023-cü ildə orta aylıq nominal əməkhaqqı 11,2 faiz artsa, gələn il əmək pensiyaları 11,2 faiz artacaq. Məsələn, 600 manat pensiya alan vətəndaşın pensiyası 67,2 manat artaraq 667,2 manat olacaq. "Rəsmi statistikaya görə, Azərbaycanda 10 aylıq inflyasiya 10,2 faiz olub. Əgər 2023-cü il üçün inflyasiya 10,2 faiz olarsa, pensiya kapitalı bu faizə uyğun artacaq. Məsələn, 50000 manat pensiya kapitalı olan vətəndaşın kapitalı 5100 manat artaraq 55100 manat olacaq. Ümumilikdə isə inflyasiya ilə bağlı dəqiq rəqəmi ilin sonunda biləcəyik", - deyərək bildirib.

14 zabitemizin şəhid olduğu helikopter qəzasından 2 il ötdü

Dövlət Sərhəd Xidmətinə (DSX) məxsus hərbi helikopterin Xızı rayonu ərazisində yerləşən "Qaraheybət" aviasiya poliqonunda qəzaya uğramasından 2 il ötdü.

Hadisə 2021-ci il noyabrın 30-u, saat 10:40 radələrində təlim uçuşları yerinə yetirilərkən baş verib.

Qəza nəticəsində 14 nəfər yüksək rütbəli zabıt şəhid olub, 2 hərbi isə ağır yaralanıb. Faktla bağlı Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 352.2 (uçuş və ya uçuşa hazırlıq qaydalarını pozma ehtiyatsızlıqdan iki və ya daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda) və digər maddələri ilə cinayət işi açılıb.

Rəsmi məlumata görə, istintiaq müəyyən edib ki, pilotların eniş zamanı küləyin istiqamətini və sürətini nəzərə almayaraq, idarəetmədə yol verdikləri kobud səhvlər helikopterin qəzaya uğramasına səbəb olub.

Azərbaycanda ildə nə qədər araq içilir?

2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında ölkədə istehsal olunan spirtli içkinin həcmi açıqlanıb. Rəsmi statistikadan görünür ki, ölkədə ən çox istehsal olunan spirtli içki araqdır. Sonrakı yerdə pivə gəlir.

Dövlət Statistika Komitəsi

nin məlumatına görə, bu ilin 9 ayında 229,1 min dkl viski və konyak istehsal olunub. Üzüm şərabının istehsalı isə 988 min dkl təşkil edib. Bu ilin 9 ayında ölkədə 1037,6 min dkl araq istehsal olunub. Pivə istehsalı isə 4679 min dkl təşkil edib.

Ticarət şəbəkəsində bir ölkə

sakini orta hesabla ayda 254,5 manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları alıb.

Hesabat dövründə istehlakçılardan pərakəndə ticarət şəbəkəsində xərclədiyi vəsaitin 55,9 faizi ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatlarının alınmasına sərf olunub.

İşğaldan azad olunan ərazilərdə bələdiyyələr yaradılacaq

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bələdiyyələr yaradılacaq.

Milli Məclisdə "Azərbaycanda yerli demokratiyanın, özünüidarəetmənin və regionların inkişafında Heydər Əliyev irsi" mövzusunda ictimai dinləmədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin Bələdiyyələrle iş sektorunun müdiri Fərid Əliyev belə deyib.

"Yaxın gələcəkdə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyat tam bərpa ediləcək və biz orada bütün sahələrdə olduğu kimi yerli özünüidarəetmə sahəsində də inkişafın şahidi olacağıq", - o qeyd edib.

5 mindən çox şəxs "dustaq qolbağı" daşıyır

Hazırda 5 000-dən çox şəxs elektron qolbaq daşıyır. Bunu ədliyyə nazirinin müavini Vilayət Zəhrov deyib.

O bildirib ki, onlara nazirliyin Probasiya xidməti tərəfindən fasiləsiz nəzarət həyata keçirilir.

Erməni diversantın məhkəməsi təxirə salındı

Kəlbəcərdə saxlanılan erməni diversant Voskanyan Qaqik Aşotoviçin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi təxirə salınıb. APA xəbər verir ki, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Abdulla Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən proses təxirə düşüb.

Buna səbəb təqsirləndirilən şəxsin məhkəməyə gətirilməməsi olub. Məhkəmə cinayət işinin Sabunçu Rayon Məhkəməsinin inzibati binasında keçirilməsi barədə qərar qəbul edib.

Məhkəmə prosesi dekabrın 4-də keçiriləcək.

Ermənistan silahlı birləşmələrinin üzvü Voskanyan Qaqik Aşotoviç Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən odlu silah və döyüş sursatının qaçaqmalçılığı), 214.2.1, 214.2.3 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən odlu silahdan istifadə etməklə terrorçuluq), 228.2.1 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən qanunsuz olaraq odlu silah əldə etmə, daşıma, saxlama), 283.2.1 (zor tətbiq etməklə milli düşmənçiliyin salınmasına aşkar surətdə yönələn hərəkətlər etmə) və 318.2-ci (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən zor tətbiq etməklə Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Dövlətə xəyanətdə ittiham olunan şəxsə 17 il 6 ay cəza

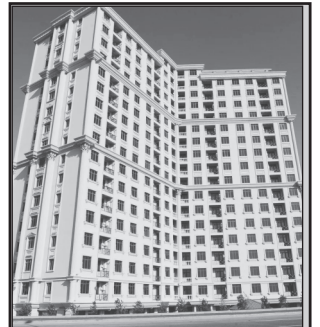
Dövlətə xəyanətdə ittiham olunan Aydın Zəkiyevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Mahmud Ağalarovun sədrliyi keçirilən iclasda hökm oxunub.

Hökmə əsasən, təqsirləndirilən Aydın Zəkiyev 17 il 6 müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Məlum olub ki, Aydın Zəkiyev Ermənistan xüsusi xidmət orqanı nümayəndələri ilə məxfi əməkdaşlığa razılıq verdikdən sonra qarşılıqlı sövdələşməyə uyğun olaraq üçüncü dövlətin ərazisində olan şəxslər vasitəsilə ötürülən tapşırıqları yerinə yetirməklə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində şəxsi heyətin kompleksləşdirilməsinin xüsusi halları ilə bağlı əldə etdiyi məlumatları düşmən tərəfə ötürmüş, ölkədə etnik zəmində qarşıdurma yaratmağa hesablanıb və əvvəlcədən məqsədyönlü şəkildə hazırlanaraq xüsusi mətnlər şəklində göndərilən həqiqəti əks etdirməyən məlumatların yayılmasını təşkil etməkdə Ermənistan xüsusi xidmət orqanına kömək edib.

Aydın Zəkiyev Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (dövlətə xəyanət), 281.3-cü (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar, bu Məcəllənin 281.1 və 281.2-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş əməllər xarici təşkilatların və onların nümayəndələrinin tapşırığı ilə törədildikdə) və digər maddələri ilə ittiham edilir.

"Jurnalistlər binası"ndakı mənzillər söhbətində son nöqtə

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi şəhid ailələrinə və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə Bakı şəhərinin Bibiheybət qəsəbəsindəki yeni yaşayış binasından 250 mənzil təqdim edib.

Bu barədə nazirlik məlumat yayıb.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi İctimaiyyətlə əlaqələr və kommunikasiya şöbəsinin müdiri Fazil Talibov mənzilləri bölüşdürülən binanın jurnalistlər üçün tikilən 3-cü bina olduğunu təsdiqləyib.

"Həmin binadan 250 mənzilin sənədləri 4 sayılı DOST Mərkəzində şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə təqdim edildi", - F.Talibov deyib.

Qeyd edək ki, Bibiheybət qəsəbəsi, Yeni Salyan yolu 20 ünvanında yerləşən binada 255 mənzil var.

Xatırladaq ki, jurnalistlər üçün tikilmiş 3-cü binanın təməli ölkə Prezidentinin sərəncamı ilə 2017-ci ildə qoyulub.

Lakin sonradan mənzillərin jurnalistlərə deyil, şəhid ailələri və qazilərə verilməsi qərara alınıb. Nazirlər Kabineti bununla bağlı müvafiq sərəncam verib.

Vətəndaşlardan 5 avtomat, 18 tüfəng götürüldü

Bir gündə vətəndaşlardan 5 avtomat, 18 tüfəng götürüldü. Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, polis əməkdaşları paytaxt və respublikanın ayrı-ayrı rayonlarında 5 ədəd avtomat, 6 patron darağı, 2120 ədəd müxtəlif çaplı patron və 18 ədəd müxtəlif markalı ov tüfəngi təhvil götürüblər.

Keçirilən əməliyyat tədbirləri ilə qanunsuz saxlanılan 3 tüfəng və 18 ədəd patron aşkar edilərək götürüldü.

Hazırda ölkə ərazisində qızılca xəstəliyinə yoluxma halları müşahidə edilir. Qızılca xəstəliyinə yoluxmaların bu tipli artımları Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) tərəfindən proqnozlaşdırılmışdır. Belə ki, hazırda Avropa regionunda da yoluxma sayları payız-qız aylarında artım göstərməkdədir. Bunun əsas səbəbi peyvəndlənmə yaş dövrünün COVID-19 pandemiyasına təsadüf edən uşaqların olmasıdır ki, məhdudlaşma tədbirlərinə bağlı olaraq onlar peyvəndlənmədən kənar qalıblar.

Bu barədə qızılca ilə bağlı ölkədəki vəziyyəti şərh edərək TƏBİB-dən bildiriblər.

Qurumun məlumatına görə, hazırda yoluxmalar daha çox məktəb və bağça yaşlı uşaqlar arasında üstünlük təşkil edir: "Bu xəstəlik uşaqlıq dövrünün infeksiyon xəstəliklərindən hesab olunur, virus mənşəli xəstəliklər qrupuna daxildir. Yəni bu, o deməkdir ki, xəstəliyin xüsusi spesifik müalicəsi yoxdur. Qızılca xəstəliyi adətən stasionar müalicəyə ehtiyacı olmayan, ev şəraitində izolyasiya olunaraq müalicə edilən xəstəlikdir. Bu xəstələr ailə sağlamlıq mərkəzlərinin həkimləri tərəfindən nəzarətə götürülür. Bir sıra hallarda yoluxmuş şəxslərdə xəstəliyin ağırlaşması halları baş verə bilər. Bunlara pnevmoniya, orta qulağın iltihabı, bağırsağ mənşəli ağırlaşmalar, ensefalit, meningit və s. aiddir. Belə olan hallarda xəstələr TƏBİB-in tabeli tibb müəssis-

Xəstəxanalar hazır vəziyyətə gətirildi- ölkədə karantin elan olunacaq?

Daha bir azyaşlı xəstəlikdən vəfat etdi; TƏBİB qızılcaya görə hərəkətə keçdi

sələrində fəaliyyət göstərən yoluxucu xəstəliklər şöbələrinə yatırılaraq müalicəyə cəlb olunurlar. Müalicə xərcləri icbari tibbi sığortanın Xidmətlər Zərfi çərçivəsində ödənilir".

Məlumatda həmçinin bildirilir ki, TƏBİB-in tabeliyində Bakı şəhəri üzrə 17, Sumqayıt şəhəri üzrə 2, regionlarda isə 48 yoluxucu xəstəliklər şöbəsi fəaliyyət göstərir, çarpayısı sayı cəmi 1400-ə qədərdir.

"Son məlumata əsasən, bütün regionlar, Sumqayıt

və paytaxt ərazisində yoluxma sayları nəzarət altındadır, yoluxucu xəstəliklər şöbələrində kifayət sayda boş çarpayılar, ağırlaşma hallarının idarə olunması və ehtiyac yaranan hallarda xəstələri tibbi xidmətlə təmin etmək üçün bütün resurslar mövcuddur.

Bir daha qeyd edirik ki, ağırlaşma halları ilə müraciət edən xəstələr qızılca əleyhinə peyvənd olunmamışlardır.

Qızılca xəstəliyinə qarşı spesifik vaksin mövcuddur

və milli peyvənd təqviminə daxil edilib. Sözügedən peyvənd uşaqlara 12 aylığında və 6 yaşında tətbiq olunur. Xəstəliyə yoluxmaqdan, baş verə biləcək ağırlaşmalardan, bu ağırlaşmaların gələcək fəsadlarından qorunmaq üçün vaksinasia olduqca vacibdir. Qızılca əleyhinə peyvənd ölkəmizdə milli peyvənd təqviminə 1994-cü ildə daxil olub və hazırda bütün ailə sağlamlıq mərkəzlərində ödənişsiz şəkildə tətbiq olunmaqdadır".

Qeyd edək ki, Qaradağ rayonunda 2014-cü il təvəllüdü uşaq ölüb. 195 sayılı orta məktəbin direktoru Laçın Hüseynli təhsil müəssisəsinin 4-cü sinif şagirdi, 10 yaşlı Rınatın qızılca xəstəliyindən dünyasını dəyişdiyini deyib.

TƏBİB-dən verilən məlumata görə, Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu, Qobustan qəsəbəsi, 61-ci km ünvanın-

dan 30.11.2023-cü il tarixində 04:26 radələrində çağırış daxil olub. Qeyd olunub ki, təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım briqadaları tərəfindən ünvanda 2014-cü il təvəllüdlü (kişi cinsli) şəxsin həkiməqədər ölümü qeydə alınıb:

"Şəxsin ölüm səbəbini tibbi ekspertiza, patoloji anatomik müayinə və təşrihdən sonra müəyyənləşdirmək mümkündür".

Xəstəliyin bu qədər geniş arealda yayılması ilə əlaqədar olaraq karantin rejimi elan oluna bilərmi?

Tanınmış həkim-cərrah, tibb üzrə elmlər doktoru Adil Qeybullayev **deyir:** "Karantin rejimi üçün epidemioloji vəziyyətin konkret meyarları olmalıdır. Hazırda ölkəyə lazımi qədər vaksinlər gətirilib, məcburi şəkildə vaksinasia başlanılmalıdır. Uşaqlar həyatları boyunca qızılcaya görə 2 dəfə vaksinasia olunur

və bu period situasiya nəzərə alınaraq dəyişilə bilər. Həmçinin uşaqlar daha erkən yaşda vaksinasia olunmalıdır.

Xəstəliyə yoluxan uşaqlara daimi zəngin olan he-moqlobin zülalı vurulur. Bu uşaqlar da nəzarətə götürülməli və mümkün qədər onların qızılcaya yoluxmamış uşaqlarla təması aradan qaldırılmalıdır".

Adil Qeybullayev **deyir** **ki, qızılcaya yoluxma halları baş verən məktəblərdə lokal karantin elan oluna bilər:** "Burada digər əsas məqam valideynlərin bu işə məsuliyyətlə yanaşmasıdır. Valideynlər maarifləndirilməli, icbari tədbirlər keçirilməlidir. Şagirdlərin bir məktəbdən digərinə köçürülməsi və ya sənəd alması zamanı mübadilə kartında onun vaksinasia olunub-olunmaması ilə bağlı məlumatların əks olunması məsələsinə ciddi yanaşılmalıdır".

□ "Yeni Müsavat"

Erkən nikahların günahı axundların üzərinə qoyuldu

Ekspert komitə sədrinin səsləndirdiyi fikirləri absurd hesab edir, çünki...

"Bu gün erkən nikahların əksəriyyətini axundlar həyata keçirir". Bu sözləri Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova parlamentdə "Ailə sağlamlığı və dəyərləri qanunvericilik aspektində" mövzusunda keçirilən ictimai dinləmədə çıxışı zamanı deyib.

"Selektiv abortlara görə dünyada lider olmağımız ümrəqayıdıcı bir faktır. Erkən nikahların qırmızı xətt olduğunu deyirsiniz. Bu gün erkən nikahların əksəriyyətini də axundlar həyata keçirir. İndiyə qədər bununla bağlı bir nəfərin cəzalandırıldığını və ya bu istiqamətdə iş görüldüyünü eşitməmişik", - komitə sədri bildirib.

Mövzu ilə bağlı hüquq müdafiəçisi və **Dilərə Əliyeva** adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri **Novella**

Cəfəroğlu "Yeni Müsavat"a danışdı: "Öncə qeyd etdim ki, erkən nikahlarla bağlı məsələni Azərbaycanda ilk dəfə bizim təşkilat qaldırıb. Belə ki, erkən nikahlarla bağlı seminarlar keçirdik. Və bir gün Şamaxının kəndlərindən birində bir qadın dedi ki, "mənə gələn 12 yaşında ərə gəlib, öz toyunda yatmışdım". Bunu eşidəndə dəhşətə gəlmişdik. Seminarlar keçirəndə həm polis, həm bələdiyyə işçilərini, həm də imamları çağırırdıq ki, onlar mütləq iştirak etsinlər. Qanunda da var ki, erkən nikahların cavabdehləri bələdiyyə, polis və imamlardır.

Erkən nikahla bağlı şikayət edilərsə, axund və yaxud digər şəxslər məsuliyyətə cəlb oluna bilərlər. O ki qaldı bu günə qədər kiminsə bu məsələ ilə bağlı məsuliyyətə cəlb olunmamasına, qeyd etdim ki, bu gün anala-

rın əksəriyyəti öz qızlarını tez ərə verməyə, ondan qurtulmağa çalışır. Cəmiyyət də bu gün bu cür məsələlərə bəlgənədir. İnsanlar görürük ki, uşağı verirlər, görüb susurlar. Nəinki insanlar, məktəblər də buna susurlar.

Dini məsələlər üzrə ekspert Kənan Rövşənoğlu **isə hesab edir ki, erkən nikahlar və selektiv abortlara görə yalnız axundları qınamaq belə bir ağırlıq mövzuya bəsit yanaşmadır:** "Əvvəla, ölkəmizdə artıq axund vəzifəsi yoxdur, bu rəsmi olaraq ləğv edilib, məscid imamları və digər din xadimləri vəzifələri mövcuddur. Konkret mövzuya gəlincə, bu məsələ artıq uzun illər əvvəldən, necə deyirlər, həllini tapıb. Bildiyim qədər rəsmi göstəriş var, heç bir din xadimi dövlət qurumundan verilən nikah kağızı olmayan şəxslər dini kəbin kəsmir.

Əlbəttə, ola bilər ki, hansısa din xadimi erkən nikah kəsin. Amma bu rəsmi, yəni dövlət komitəsi tərəfindən təyin olunan imam ola bilməz. Çünki axund, yəni imamlar dövlət orqanları tərəfindən imtahanla seçilib təyin olunan şəxslərdir, qaydaları pozmazlar. Ən azı kütləvi şəkildə. Çünki buna görə məsuliyyət daşıyırlar, cəzalandırılabilir".

İlahiyyətçi Emil Rəhiyloğlu **isə komitə sədrinin axundlarla bağlı səsləndirdiyi fikri tamamilə absurd adlandırır:** "Bu, tamamilə yanlış fikirdir. Əvvəla, əgər söhbət əqd oxumaqdan gedirsə, bunu axundsuz da yerinə yetirmək mümkündür. Əqd oxumaq üçün axund olmaq lazım deyil. Hər bir cütlük özləri üçün bunu oxuya bilər. Əqd oxunması üçün axunda müraciət etmək vacib deyil.

İkincisi isə axund oxuyan əqdə valideynlərin razılığı və ən əsası xəbəri olur. Əlbəttə, cütlüklər özləri oxuyan əqdə də atanın, ata yoxdursa, atanın atasının icazəsi əqdin düzgünlüyü üçün əsas şərtir. Yəni axund oxuyan əqdi burada aborta və ya boşanmamaya əsas səbəb kimi göstərmək olmaz.

Ölkəmizdə abortun səbəbləri müxtəlifdir. Mən əsas iki səbəb göstərə bilərəm ki, ağıl kəsəndən bunu səbəb kimi görmüşəm. Biri uşağın çoxluğu. Halbuki Quran da bu əməli şiddətli qınayır və buyurur ki, "Yoxsulluq qorxusundan uşaqlarınızı öldürməyin. Axı onların da, sizin də ruzinizi biz veririk. Onları öldürmək, həqiqətən də

böyük günahdır". (İsra, 17/31.) Yəni fəqirlik qorxusundan olunan abort, digəri isə oğlu olan qız, qızı olan da oğlan axtarır. Daha bilmirlər ki, övladın salehi və salehəsi yaxşıdır. Abortun qarşısını almaq istəyiriksə və həqiqətən bu məsələ aidiyyəti qurumları narahat edirsə, ilk növbədə uşaq pulu verilməlidir. Təəsüf ki, uzun illər müzakirə predmeti olmasına baxmayaraq hələ də bu barədə addım atılmayıb".

Qeyd edək ki, səslənən iradlarla bağlı Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) rəyini öyrənməyə çalışsaq da, zənglərimiz cavabsız qaldı.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-ın Azərbaycandakı yeni səfiri Mark Libbi, nəhayət, bu həftənin sonunda Bakıya gələcək. Bu, “Turan”-a diplomatik mənbələrdən məlum olub. Səfər ikitərəfli münasibətlərdəki son gərginliklə üst-üstə düşür. ABŞ-la Azərbaycanın ən çox insan hüquqları və idarəetmə ilə bağlı mövzularda ulduzu barışmır, digər istiqamətlər üzrə isə münasibətlərin axarı müsbət məcraya doğru sürətlənir.

Vaşinqton Azərbaycanın diqqətinin özündə cəmlənməsi üçün daha çox cəlbəedici şey göstərməlidir, buna görə də Bakı ilə İrəvanın sülh müqavilə-sini imzalaması üçün təşəbbüsləri ələ almağa çalışır.

Birləşmiş Ştatların siyasətində Rusiya ilə bütün cəbhələrdə qarşıdurmaya getməmək xətti dayanır, bəzi məqamlarda Ağ Ev özünün yaxasını kənara çəkmiş kimi görünmək məcburiyyətindədir.

Məhz bu nöqteyi-nəzərdən Vaşinqton bəzi prioritetlərinin gizli qalmasına çalışır, amma özünün pərdəarxasında təşəbbüslərini qoruyub-saxlayır.

Elə Azərbaycanla Ermənistan arasındakı sülh gündəliyinin formalaşmasında Avropa İttifaqının rol alması da birbaşa Amerikanın maraqlarına xidmət edir, hərçənd ki, Qərbin özündə də hansısa fikir haçalanmaları mövcuddur.

ABŞ üçün indi Bakı-İrəvan-Avropa İttifaqı arasında danışıqları, nəticə əsaslı razılaşmaları koordinasiya etmək prioritet kimi dayanır.

Karyeralı diplomat Libbinin namizədiyi onun təyinatından təxminən bir il yarım sonra, noyabrın əvvəlində Senat tərəfindən təsdiqlənib. Ötən ilin yayında Li Litzenberqer bu postdan getdikdən sonra Vaşinqtonun Azərbaycanda səfiri yoxdur. Libbinin Bakıya gəlişi dövlət katibi Entoni Blinkenin prezident İlham Əliyevlə telefon danışığından bir neçə gün sonra baş tutacaq. Dövlət Departamentinin bildirdiyi kimi, söhbət zamanı “Azərbaycanla möhkəm münasibətlərimiz müzakirə edilib və münasibətlərdə narahatlıq doğuran son məqamlar qeyd olunub. Tərəflər, xüsusilə sülh prosesi ətrafında əməkdaşlığı möhkəmləndirmək imkanlarından və yüksək səviyyədə qarşılıqlı fəaliyyətin əhəmiyyətindən danışılar”.

Öz karyerası ərzində Libbi Brüsseldə Avropa İttifaqı yanında ABŞ missiya rəhbərinin müavini vəzifəsində çalışıb. ABŞ-ın Varşava, Nikosiya və Bağdaddakı səfirliklərində siyasəti məsləhətçi olub. Vaşinqtonda Dövlət Departamentinin Əməliyyat Mərkəzində böhranların idarə edilməsi üzrə direktor müavini, Mərkəzi Avropa İşləri İdarəsinin direktor müavini, Cənubi Avropa İşləri İdarəsinin direktoru və Dövlət Departamenti Katibliyinin direktoru vəzifələrində çalışıb. Yuxarıda da qeyd edildiyi kimi, Libbinin Bakıya gəlişi münasibətlərin hamar olmadığı vaxta təsadüf edir. Bu səbəbdən onun üzərinə ciddi iş düşür. Bəs əlaqələri qaydasına salmaq üçün hansı işlər görülməlidir? Bakı ilə Vaşinqton arasında münasibətlərdə diplomatların rolu, sadəcə, formaldır, yoxsa onların da rəyləri hansısa qərarlara təsir edir?

Sabiq xarici işlər naziri, politoloq Tofiq Zülfüqarovun “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, ümumiyyətlə, istənilən ölkədə səfirin vəzifəsi çox vacibdir. T.Zülfüqarovun əlavəsi ondan ibarətdir ki, amerikalı səfirlər müxtəlif sahələr üzrə sənədlər, məruzələr hazırlayaraq Dövlət Departamentinə göndərirlər:

ABŞ səfiri bu həftə Bakıya varid olur - Libbini gözləyən çətin sınaq

Vaşinqton üçün əsas prioritet Bakı-İrəvan-Avropa İttifaqı arasında razılaşmaları koordinasiya etməkdir

rirlər: “Bununla ABŞ Xarici İşlər Nazirliyində məşğul olan müvafiq şöbələr var. Təbii ki, bu baxımdan səfirin göndərildiyi qeydlər və məruzələr çox əhəmiyyətlidir. Çünki diplomat ümumi mənzərəni daha yaxından, daha geniş görür və əlaqələr böyük olur. ABŞ özü də maraqlıdır ki, bu və ya digər ölkələrdə təcrübəli diplomatlar onun siyasətini həyata keçirsinlər. Sadəcə, təəssüf ki, ABŞ administrasiyasına əngəl olan

Konqres var. Azərbaycana səfir təyinatında da Konqresdəki erməni lobbisinin təsirinə düşənlər mane olmağa çalışırdılar ki, Libbinin təsdiqi məsələsi uzansın. Amma Prezidentin səlahiyyəti var ki, təsdiq tələb olunmadan hər hansı ölkəyə səfir iki ililik göndərilə bilər”.

T.Zülfüqarov nəzərə almağa çağırır ki, gələn il Amerikada seçkidir: “Amma Senat Libbinin səfir təyinatını təsdiq edib və biz çox da ümid etmə-

məliyik ki, burada nəse dəyişəcək. Hər halda, Libbi 3-4 il fəaliyyət göstərəcək. Əsas məsələ budur ki, Blinkenin müavini Azərbaycana səfir edəcək. Eyni zamanda keçmiş səfir Riçard Morningstar da orada işləyir. Ümumən Dövlət Departamentində bizimlə işləyən təcrübəli adamlar var. Amma Azərbaycan bu vəziyyətdən istifadə edib bəzi tələblər irəli sürməlidir. Məsələn, “907-ci düzəliş”-in ləğvi istənilməlidir. Çünki

bu şəraitdə Birləşmiş Ştatların vasitəçilik etməsi mümkün deyil. Biz görürük ki, illərlə ABŞ və Dövlət Departamenti müəyyən layihələr həyata keçiriblər, ictimaiyyətdə bu dövlətə münasibət müsbət olub. Lakin axırıncı hadisələrdə gördük ki, Azərbaycan ictimaiyyətində Amerikanın nüfuzu enib, hətta Rusiyadan da aşağıdadır. Səfirin gəlişi bu baxımdan çətin vəziyyətdə olacaq. Yəni ABŞ ciddi addımlar atmalıdır. Biz burada onu da deməliyik ki, Azərbaycan ABŞ-ın vasitəçiliyi üçün dəridən-qabıqdan çıxırmı, bunu daha çox istəyən Ermənistanıdır. Ümumiyyətlə, Birləşmiş Ştatlar balanslı yanaşma ortaya qoymalıdır. Məsələn, insanların yurd-yuvasına qayıdışı həyata keçirilir, o boyda ABŞ heç bir humanitar yardım göstərməyib. Bakı bu balansı görseydi, vasitəçilik qəbul olunardı. Artıq vəziyyət o yerə çatıb ki, moderatırlıq məsələsində az qala ABŞ Fransa kimi uzaqlaşdırılıb. Ona görə indi imkan var ki, “907-ci düzəliş” ləğv edilsin və ictimaiyyətdə Vaşinqtona münasibət dəyişsin”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

İsveçrə ordu modeli-Azərbaycan üçün təhlükə varmı...

Polkovnik: “Ermənistan İsveçrə ordusu modelinə keçirsə, bu, bizə sərf edir”

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, ölkə beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq orduda islahatlar aparır. Ermənistan silahlı qüvvələrinin İsveçrə modelinə gətirilməsi planlaşdırılır. “Ermənistan silahlı qüvvələrində beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla genişmiqyaslı islahatlar aparılır. Ölkədə ehtiyatda olan hərbiçilərə minimum hərbi bacarıqlara yiyələnmək üçün 24 günlük hərbi təlim tətbiq edilib. Oxşar rüsumlar İsveçrə modelində də istifadə olunur.

İsveçrə silahlı qüvvələri çağırışçılar, müqaviləli əsgərlər və könüllülərdən ibarətdir. Yaşı 18-dən 30-a qədər olan bütün kişilər icbari hərbi xidmət keçməlidirlər. Hərbi xidmət 260 gün olmaqla 10 ilə bölünüb. Ehtiyatda olan hərbiçilər ilkin hərbi hazırlığı başa vurduqdan sonra iki ildən bir üç həftəlik təlim düşərgələrinə çağırılırlar. Baş nazir hərbi qulluqçuların maaşlarının artırılmasını da açıqlayıb.

Bunun üçün hərbiçilər atestasiyadan uğurla keçməlidirlər. “Biz əmin olmaq istəyirik ki, dövlətin təhlükəsizliyini qorumaq məsuliyyətini çiyinlərinə həvalə etdiyimiz hərbiçilər bu yükü öz çiyinlərində daşıya bilsinlər”, - deyər siyasətçi yekunlaşdırıb. Düşmənin yeni ordu modeli bizim üçün nə qədər təhlükəlidir? Ermənistan ordusunda bu model tətbiq etmək mümkündürmü? Azərbaycanın tətbiq etdiyi ordu modeli-Türkiyə ordu modelidir. Ermənistanın keçmək istədiyi model Türkiyə ordu modelindən üstündür, yoxsa zəif?

Hərbi ekspert, polkovnik

Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistan müasir ordu modellərindən hər hansı birinə keçmək üçün yetərli resursu olmayan dövlətdir. 2020-ci ildəki 44 günlük müharibə zamanı Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Ermənistan ordusunun hava hücumundan müdafiə sistemlərinin demək olar 70-80 faizini tam şəkildə məhv edib: “Erməni ekspertlərin bildirdiyinə görə, bu müharibə zamanı Ermənistan ordusunun hərbi texnikalarının 82 faizi sıradan çıxarılıb. Bu, istənilən bir ordu üçün acınacaqlı vəziyyətə, resurslarının tükenməsi durumuna gəlməkdir. Ermənistan silahlı qüvvələri əsasən Rusiya silahlıları ilə təmin olunmuşdu, həmçinin SSRİ dövründən qalma silahlardan istifadə edirdilər. İndi əllərində qalan silahlar və hərbi texnikalar da əsasən Rusiya istehsalı olan və sovetlərdən qalan köhnə silahlardır. İsveçrə ordu modelinə bu silahlarla necə keçəcəkləri ciddi sual altındadır. Məsələn ikinci tərəfi ondan ibarətdir ki, Ermənistan hökü-

mətinin ordunu İsveçrə ordu modelinə keçirmək istəməsi Ermənistanın insan resurslarının, şəxsi heyətin formalaşdırılması resurslarının az olmasından xəbər verir. İsveçrə ordu modelinə, orada əksini tapan müddətlərə diqqət etdikdə görürük ki, bu model heç də müharibə şəraitində olan ölkənin ordu modeli deyil, sanki simvolik ordudur. Deməli, Ermənistanın insan resursları o dərəcədə azdır ki, ordusunu həmin modelə keçirmək istəyir. Ermənistanın İsveçrə ordu modelinə keçməsi üçün öz ordusunu həmin modelin silah ştatı ilə təmin etməyə Ermənistan dövləti qadirdirmi? Əlbəttə,

bugünkü maliyyə, iqtisadi resursları da buna qadir deyil. Ermənistanın hərbi büdcəsi İsveçrə ordu modelini tətbiq etməyə imkan vermir. İsveçrə ordusunun ştatında olan silahları həddən artıq bahadır. Ermənistanın o cür baha silahları alması çətin məsələdir”.

Ekspert vurğuladı ki, Ermənistan ordusunun İsveçrə ordusu modelinə keçdi qətiyyəni bizi narahat etməməlidir. Çünki Azərbaycan Ordusunun keçdiyi Türkiyə ordu modeli dəfələrlə güclüdür: “Azərbaycan Ordusu artıq Türkiyə ordusu modelinə keçir. Proses kompleks olaraq aparılır və hələ tam başa çatmayıb.

Türk ordusu modelinin ştatına uyğun silahlanma həyata keçməlidir. Yəni həmin silahlar Azərbaycanda olmalıdır. Ola bilər ki, şəxsi heyət artıq tam şəkildə türk ordusu modelinə keçib. Ancaq silahlanma məsələsi uzun prosesdir. Silahların alınması, təlimlərin keçirilməsi, hərbi qulluqçuların davranış verdişinin artırılması vaxt aparır. Bunun üçün Azərbaycan Ordusu Türkiyə ordusu ilə birgə təlimlər keçirir. Hətta bu təlimlərə Gürcüstan ordusu da qoşulur. Çünki Gürcüstanda da türk hərbi təlimatçıları ordu quruculuğunda iştirak edirlər. Yəni bu məsələlərə biz sadəcə məsələlər kimi baxmalı deyilik.

Türkiyə ordusu NATO-nun ikinci ən güclü ordusudur. Azərbaycan Ordusu məhz bu cür güclü ordunun modelinə keçir. Türkiyənin quru qoşunları ABŞ-ın quru qoşunlarından sonra ikinci güclü ordudur. Azərbaycan Ordusu məhz belə bir ordu modelinə keçir. Ermənistan İsveçrə ordusu modelinə keçirsə, bu, bizə sərf edir. İsveçrə ordusu modelinin tətbiq edildiyi ordunun döyüş hazırlığı, verdişləri daim döyüş hazırlığı vəziyyətində olan hərbi hissələrin hərbi qulluqçularının hazırlığından və vədişindən güclü ola bilməz. Hətta bərabər də ola bilməz. İsveçrə modelində hərbi qulluqçuların əsasən vizual anlayışları olur, lakin praktiki verdişləri, istifadə qabiliyyətləri çox zəifdir. İsveçrə ordusu heç zaman müharibə şəraitində olmayıb. Amma Türkiyə ordusu dünyanın bir çox ölkələrində, sərhədlərində sayısız-hesabsız münaqişə ocaqlarında, əməliyyatlarda iştirak edib və bu gün də edir. Bütün bunlar Türkiyə ordusunu daim döyüş hazırlığı vəziyyətində saxlayıb, hər orduda olmayan verdişlərə yiyələnilər. Azərbaycan Ordusu bax bu cür bir güclü ordunun modelinə keçir. Ermənistan ordusunun buna gəlib çatması mümkün deyil. İsveçrə ordusu döyüş qabiliyyətinə və verdişlərinə görə Azərbaycan Ordusundan da zəifdir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ-ın ATƏT-dəki səfiri Vaşinqtonun Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqlarını davam etdirmək niyyətini təsdiqləyib.

"Yeni Müsavat" bildirir ki, "Turan"-ın Vaşinqton müxbiri bu xəbəri verib. ATƏT-dəki səfir Maykl Karpenter virtual brifinqdə deyib ki, Birləşmiş Ştatlar ardıcıl olaraq Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşmasını arzulayır. Onun sözlərinə görə, son bir il ərzində ABŞ Ermənistan və Azərbaycan arasında bir sıra danışıqlar təşkil edib. Dövlət katibi Blinkenin Cənubi Qafqazda bütün ölkələrin maraqlarına cavab verən münasibətlərin normallaşmasına, regionda açıq kommunikasiyalara və ticarətə yol açacaq sülh sazişinin təpilməsi söyləyəndə şəxsən iştirak etdiyi vurğulayan amerikalı səfir əlavə edib ki, tərəflər münasibətlərin normallaşmasında razılığa gəlmək üçün bu yaxşı vasitələrdən istifadə etməlidirlər. Sonda səfir Karpenter qeyd edib ki, Vaşinqton qaçqınların təhlükəsiz qayıtmasını və davamlı reintegrasiya olması prinsipini dəstəkləyir.

Yada salmaq ki, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla ayrı-ayrılıqda iki ölkə arasında davamlı və ləyaqətli sülhün əldə olunmasını müzakirə edib. Dövlət katibi Prezident Əliyevin Azərbaycan və Ermənistan arasında davamlı və şərəfli sülh sazişi bağlamaq istəyini alqışlayıb. Dövlət katibi bu uzanan münaqişənin həm azərbaycanlılara, həm də ermənilərə iztirab səbəbi olduğunu qeyd etdi və sülhün regiona gətirəcəyi faydaları vurğulayıb. Blinkenin çağırışları Dövlət Departamentinin yüksək səviyyəli rəsmilərinin Azərbaycan və Ermənistanın sülh bağlamaq üçün "real imkan" olduğunu dair nikbinliyini ifadə etdikləri vaxta təsadüf edir. Dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Brayen də deyib ki, "hər iki tərəfin bir-biri ilə birbaşa və vasitəçilərlə danışıması bizi həvəsləndirir".

Belə vaxtda isə Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili ilə Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan bir araya gəlib. Görüşdə Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi müzakirə edilib. Gürcü spiker ölkəsinin regionda sülhün bərqərar olmasına hazır olduğunu vurğulayıb. Bu proseslərin gedişində isə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov dekabrın

5-də Rusiyada olacaq. O, rusiyalı həmkarı Sergey Lavrovun sədrliyi ilə Xəzər əməkdaşlığına dair iclasda iştirak edəcək. Ehtimal edilir ki, gürcü və erməni rəsmiləri kimi, Lavrovla Bayramov arasında

nişqlarında tərəflərdən biri olmaqdan vaz keçməyib. Brüssel isə hələ ki təşəbbüsü ABŞ-a buraxıb və xüsusi fəallıq göstərmir. Yeni sülh səhnəsinə imzasını qoymaq istəyənlər arasında ciddi mübari-

məyəçəklər və Blinkenin zəngi ilə "temas strategiyasına" qayıdırlar. Bu təklifləri Bakıya Blinkenin Əliyevdən səfərinə icazə verilməsini istədiyi Ceyms O'Brayen gətirəcək. Vaşinqtonun planının

Sülh sazişi "Qu quşu, balıq və xərçəng" dartışmasına çevrilir

Vaşinqton, Brüssel və Moskva arasında mövqe savaşıları qızışır; Ceyms O'Brayen Azərbaycan rəhbərliyini sülh danışıqlarının Qərb platformasında aparılmasına inandırmağa çalışacaq

da ikiterəfli danışıqlarda əsas müzakirə mövzusu sülh səhnəsinə olacaq. Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz və Gürcüstan böhranı üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaat isə sosial şəbəkə hesabından yazıb ki, Ankarada "Ermənistan və Azərbaycan arasındakı sülh prosesi başda olmaqla, Cənubi Qafqaz bölgəsi ilə əlaqədar Al və Türkiyəni maraqlandıran ortaq mövzular müzakirə edib". "Azərbaycanla sülh müqaviləsi 15 gün ərzində imzalanı bilər" - bu da Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın fikridir. O, həmçinin bildirib ki, hazırda Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin görüşü haqqında razılaşma yoxdur. Belə bir təklif olsa, Ermənistan onu müzakirə etməyə hazırdır. Anklavlar mövzusunda toxunan Simonyan qeyd edib ki, konkretlik yoxdur, amma həll olacaq.

Beləliklə, müxtəlif görüşlərdə, ayrı-ayrı paytaxtlardan verilən bəyanatlarda sülh sazişindən bəhs edilir. Amma sülh müqaviləsi, onun mətni ortada yoxdur, sadəcə, yenə də Qərblə Rusiyanın maraqlı mövqe savaşıları qızışır. Və bu yarışın sürətləndiyini, ABŞ-ın yenidən fəallaşdığını gələn həftə Blinkenin köməkçisi O'Brayenin bölgəyə gələcəyi xəbəri də təsdiqləyir. Eyni zamanda Moskva sülh da-

zə gedir. Sülh sazişi Krilovun təmsilindəki "xərçəng" və "durna balığı" dartışmasına çevrilir. Bu cür dartışma isə həmişə sülh prosesinə zərbə vurur.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, hələ ki söz səviyyəsində sülh bəyanatları verilir, hələlik rəqəbat gedir, əslində, sülh üçün real vəziyyət görünmür: "Sadəcə, şərtlər dəyişib. Qərb Rusiyanı Cənubi Qafqazdan çıxarmaq strategiyası seçib. Ermənistan da oriyentiyasını dəyişməkdədir. Diger şərait ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Xankəndidə suverenliyi bərpa edib və erməni əhalisi könüllü olaraq regionu tərk edib. İrəvan indi sülh üçün daha çox çalışmalıdır. Hazırda sərhəddə ikiterəfli görüş keçirilib, bunu inkişaf etdirsek, vasitəçi olmadan danışıqları davam etdirə bilərik, 2024 sülh ili ola bilər. Amma Ermənistan əməli addım atmamalıdır. Bizə görürük ki, İrəvan Qərbdən gələcək siqnalı gözləməkdədir".

Siyasi şərhçi Asif Nərimanliya görə, Vaşinqtonun Bakı qarşısında geri çəkilməsi ABŞ-ın yeni layihəsi və sülh sazişinə dair təkliflərinin qəbul edilməsi planından qaynaqlanır: "ABŞ-da anladılar ki, Azərbaycanı təzyiqlə razı sala bil-

nədən ibarət olduğunu Obeyanın açıqlamasından müəyyən etmək mümkündür: ABŞ Mərkəzi Asiyadan başlayan, Azərbaycan, Ermənistan və Türkiyədən keçərək, Avropaya çıxan ticarət yolunu təklif edir və bununla Orta dəhlizi (Çindən başlanan, Mərkəzi Asiyadan keçərək, Azərbaycana çatan, buradan Türkiyə üzərindən Avropaya çıxan) nəzarətə götürmək istəyir". **Onun fikrincə, Vaşinqton üçün Azərbaycan və Türkiyə açar ölkələr, Bakı və İrəvanın Moskvanın çətinindən kənarda sülh müqaviləsi imzalaması əsas vasitədir:** "Ceyms O'Brayen Bakıda Azərbaycan rəhbərliyini bu layihəyə və sülh danışıqlarının Qərb platformasında aparılmasına inandırmağa çalışacaq. Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın "15 gün ərzində Azərbaycanla sülh sazişi imzalanı bilər" açıqlaması da bununla bağlıdır. İrəvanda hesab edirlər ki, ABŞ Azərbaycanı razı salacaq və sülh müqaviləsinin ermənilərin istəyinə uyğun imzalanmasına nail olacaqlar. Məlumdur ki, Bakı Vaşinqtonun layihəsini qəbul etməyəcəyi təqdirdə, ABŞ yenidən təzyiq siyasətinə keçə bilər".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

MDB ölkələri başçıları bu tarixlərdə toplaşacaq

Rusiyanın təşəbbüsü ilə dekabrın 18-də Moskvada Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv ölkələrin hökumət başçıları görüşünün keçirilməsi planlaşdırılır.

TASS xəbər verir ki, bu barədə MDB-nin baş katibi Sergey Lebedev bildirib. "Rusiya Federasiyasının təşəbbüsü ilə MDB hökumət başçıları fəvqəladə iclasının baş nazir Mixail Mişustinin təşəbbüsü ilə dekabrın 18-də Moskvada baş tutacağı gözlənilir", - o deyib.

S.Lebedevin sözlərinə görə, dekabrın 26-da isə Sankt-Peterburqda MDB-yə üzv ölkələrin dövlət başçıları qeyri-rəsmi görüşü keçiriləcək: "Dekabrın 25-26-da Sankt-Peterburqda iki mühüm tədbir keçiriləcək. Dekabrın 25-də prezidentlər səviyyəsində Avropa İqtisadi İttifaqının (Aİİ) Ali Şurası, dekabrın 26-da isə MDB ölkələri prezidentlərinin qeyri-rəsmi görüşü gözlənilir".

Aİ-nin Ermənistanı silahlandırması təhlükəli addımdır

"Fransanın ardınca Avropa İttifaqının Ermənistanı silahlandırması olduqca yanlış və təhlükəli addımdır". Bu barədə Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında qeyd edilib.

Bildirilib ki, Avropa İttifaqının (Aİ) "Avropa Sülh Fondu" çərçivəsində Ermənistanla hərbi yardım göstərəcəyi barədə məlumatlar yayılıb.

"Avropa Sülh Fondu" adı altında Ermənistanla silah verilməsi kinayə və istehza doğurur. Qərbi Azərbaycan İcması hesab edir ki, Fransanın ardınca Avropa İttifaqının Ermənistanı silahlandırması olduqca yanlış və təhlükəli addımdır və regionda gərginliyin artmasına, Ermənistanla revanşizmin güclənməsinə xidmət edir.

Avropa İttifaqı Ermənistanın silahlandırılması, Cənubi Qafqaz regionuna geosiyasi rəqabətin gətirilməsi siyasətinə son qoymalıdır", - bəyanatda vurğulanıb.

Litvadan olan bir qrup deputat Ermənistan-Azərbaycan sərhədinə baş çəkib və son vaxtlar Avropa İttifaqı ölkələrindən olan rəsmilərin Aİ-nin Ermənistandakı missiyası ilə görüşərək durbinlə Azərbaycana baxmaq kimi yersiz praktikasını davam etdirib.

Qərbi Azərbaycan İcmasının daha bir bəyanatında belə deyilir.

Qeyd edilib ki, Litva bütün müstəvillərdə Azərbaycana qarşı düşmənçilik siyasətini davam etdirir. "Yəqin ki, bir neçə il öncə litvalı diplomatların keçmiş münasibətdə əraziləri işğal olunan Azərbaycanı deyil, işğalçı Ermənistanı dini zəmində dəstəklədikləri barədə yayılmış səs yazısından litvalı deputatlar xəbərdardırlar.

Litvalı deputatlara xatırladıq ki, onların baş çəkdikləri ərazilərin əksəri azərbaycanlıların deportasiya edildiyi kəndlərdir. Səlibçi mentalitetli litvalı deputatlar Cənubi Qafqazda macəra axtarmaq, Don Kixotluq etmək əvəzinə qoy gedib öz ölkələrində sıxışdırılan etnik azlığın hüquqlarının qorunması ilə məşğul olsunlar".

Əsas fəaliyyəti Azərbaycanda agentura şəbəkəsini formalaşdırmaq və onları maliyyələşdirmək olan **USAİD (ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi)** bunu müxtəlif yollarla edir. **USAİD** öz agentura şəbəkəsini pulsuz qoymamaq üçün min cür hiyləyə əl atır. Belə hiylələrdən biri də Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) adı altında gizlənmək və agentura şəbəkəsini bu yolla “yemləmək”dir.

Demokrat.az bu mövzudakı araşdırma yazısında iddia edir ki, ÜST-nin Bakı ofisinin Azərbaycanın dövlət strukturları ilə həyata keçirdiyi layihələrin əsas maliyyə təminatçısı **USAİD**-dir. Deməli, **USAİD** ÜST-nin Bakı ofisi vasitəsilə müxtəlif dövlət orqanlarına soxulur və bu yolla vəsaitləri ləqəlləşdirib ABŞ-ın Azərbaycandakı şəbəkəsini maliyyələşdirir. “Əslində ÜST-nin Bakı ofisinin Azərbaycanda həyata keçirdiyi layihələrin səmərəliliyi də sual yaradır. Məlumdur ki, hər yerdə olduğu kimi, Azərbaycanın dövlət orqanlarında da ÜST-nin Bakı ofisi kimi yüksək maliyyə tutumu olan xarici və beynəlxalq təşkilatlarla birgə layihələrin gerçəkləşdirilməsində, qrantların alınmasında maraqlı olan məmurlar var”, - deyir yazıda bildirilir.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov USAİD-in ölkəmizdə fəaliyyət göstərməsinə heç bir əsasın qalmadığını bildirdi: “Böyük güclər dünyanın heç bir yerində, heç kimə təmənnasız yardım göstərmirlər. Biz bunu bir dəfəlik başa düşməliyik. Ümumi büdcəsi 27 milyard dollardan çox olan **USAİD**-in rəsmi nizamnaməsində onun ABŞ-ın zəif inkişaf etmiş ölkələrdə uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişafa yönəldən yardımının reallaşdırılması kimi vəzifələri yerinə yetirməli olduğu qeyd olunur. **USAİD**-in rəhbərinin ermənipərəst mövqeyi və Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi bizi məyus edir. Belə bir mövqedə olan, Ermənistanla Azərbaycan arasında yaranmış hərbi münaqişə zamanı erməni vəhşiliyinin üzərindən sükkülə keçən bir təşkilatın Azərbaycanda yeri yoxdur. Bəli, müstəqilliyimizin ilk illərində, dağılmış iqtisadiyyat və acınacaqlı maliyyə durumu şəraitində bizə yardım etmək istəyən tərəflərin təkliflərini rədd edə bilməzdik. Lakin **USAİD**-in başında dayanan ermənipərəst birinin Azərbaycana qarşı sərgəldiyi düşmənçilik mövqeyi ortadadırsa, bu təşkilatın ölkəmizdə yeri yoxdur.

Azərbaycan qanunlarının tələblərinə hörmət göstərmədən Azərbaycan ərazisində necə fəaliyyət göstərmək olar? Müxtəlif yollarla, hətta dövlət qurumları vasitəsilə bu işi görmək cəhdləri isə sadəcə, cinayət tərkibli fəaliyyətdir. Bu gün Azərbaycan yetərinə güclü bir dövlətdir. Onun maraqları dövlətin aidiyyəti strukturları tərəfindən yüksək səviyyədə qorunur. Kiminsə, hansısa bir yolla ölkədə qarışıqlıq yaratmaq cəhdi illüziyadan başqa heç nə ola bilməz. Bu yolu tutanlar bütün bunları yaxşı anlamırlar. Bu yolda dövlətinə xəyanət etmək seçimi edənlər isə ən ağır cəzaya layiq

olacaqlarını göz önünə almalıdırlar”.

Beynəlxalq əlaqələr üzrə ekspert Şəhla Cəlilzadə belə təşkilatlar barədə maraqlı bir araşdırma aparır: “ABŞ-ın dünyaya demokratiya ixracı bənzər ssenari ilə baş tutur və bənzər nəticələr doğurur. Xüsusilə Vyetnam, Əfqanıstan, İraq, Suriya, Yəmən, Gürcüstan, Ukrayna və s. ölkələr misal göstərilə bilər ki, öncə burada hakimiyyətə müxalif qüvvələr ABŞ-ın maliyyə-hərbi yardımı ilə dəstəklənir, daha sonra onlardan çevriliş üçün istifadə olunur. Gürcüstan və Ukraynada bu çevriliş daha sivil yolla, QHT-lər və medianın vasitəçiliyi ilə, yeni sivil vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı ilə həyata keçirilməyə çalışılsa da, nəticədə yenə qanlı savaş oldu. Çünki bu çevriliş, sadəcə, bir ölkə ilə bağlı hadisə deyil, regional, hətta daha global mənzərəyə baxsaq görərik ki, dünya nizamı ilə əlaqədar bir hadisədir. Təsədüfi deyil ki, xüsusilə Afrika ölkələrində ABŞ-ın bu cür müdaxiləsi və beynəlxalq QHT-lərin fəaliyyəti “Troya atı”na bənzədilməkdə, xarici qüvvələrin yardım adı ilə gələn “neokolonial istila mexanizmi” olduğu iddia edilməkdədir. Burada ABŞ-ın maliyyə yardımını maskalamaq üçün müxtəlif təşkilat strukturlarından istifadə olunur. Məsələn, başda ABŞ-ın maliyyə mərkəzləri dursa da, alt qatlarda CIA, **USAİD**, NED-NDI kimi quruluşlar, onların altında müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar, məsələn, FİNCA, ÜST, onların altında isə yerlərdəki siyasi partiyalar, ticarət palataları, iqtisadi təsisatlar, tələbə birlikləri və s. sivil təşkilatlar yer almaqdadır. Məsələn, ABŞ-ın Meyvə Şirkətləri İttifaqının maraqlarını milliləşdirmə ilə təhdid etdiyi üçün Qvatemala prezidenti Jacobo Arbez 1954-cü ildə CIA tərəfindən devrilmiş, 1953-də nefti milliləşdirməyə çalışdığı üçün İran baş naziri Müsəddiq, ABŞ siyasətinə qarşı ideoloji xətt tutduğu üçün 1964-cü ildə Braziliya prezidenti Joao Coulart, 1973-də Çili prezidenti Salvador Allende, 1996-da sovet düşüncəli Rumıniya prezidenti İon İliesku devrilmişdi. Hətta 1980-ci illərdə fransız prezidenti Fransua Mitterandın sol sosialist hökumətinin qərarlarını boykot etmək və dəyişib bilmək məqsədilə **USAİD**, NED-NDI alt qatında yer alan İRİ xətti ilə Fransada AFL-CIO Azad Ticarət Birliyi İnstitutuna 1,5 milyon dollar qrant ayıraraq sağ-ekstremist qrupları dəstəkləmiş və ölkədə sabitliyi təhdid etməyi bacarmışdı. Ümumiyyətlə, **USAİD**-in yaradıldığı 1961-ci ildən sonra

USAİD-in Bakı ofisi ilə bağlı yeni iddialar

Ekspert: “Ölkə daxilinə qeyri-qanuni şəkildə ABŞ-ın müvafiq maliyyə axını təşkil edilir”

devrimlərdə birbaşa olaraq **USAİD**-in maliyyə dəstəyini əldə edən yerli sivil təşkilatlardan istifadə olunmağa başlanıb. Məsələn, Qırğızıstanda **USAİD**-in maliyyə dəstəyi ilə FİNCA ilk dəfə 1995-ci ildə öz layihəsini keçirməyə başlamışsa da, bu mərhələ 2005-ci ildə birinci, 2010-cu ildə ikinci Lələ inqilabı adını alan hadisələrlə nəticələnmişdi. 2009-da isə Qırğızıstan MDB üzvlüyünü tərk etmişdi. Təsədüfi deyil ki, bu proses Qırğızıstan üçün ağrısız keçməmiş, xüsusilə Rusiyanın iqtisadi təzyiqləri, həmçinin “Mərkəzi Asiyanın Dağlıq Qarabağı” hesab edilən Fərqanə vadisində Qırğızıstanın qonşu dövlətlər, xüsusilə Tacikistan ərazisindən dini-radikal hücumlara məruz qalması və buna cavab olaraq ABŞ-ın Qırğızıstanın Fərqanə ərazisində antiterror təlim mərkəzi açması ilə müşayiət olunmuşdu. Beləliklə, mini-Maydan hərəkəti modeli təcrübədən keçmiş, lakin Qırğız siyasi hakim elitası xalqını qırğına verməyəcək qədər ağıllı davranaraq bölgədə xarici təsirləri neytallaşdırmağı bacarmış, artıq 2013-cü ildə Qırğızıstan MDB sədrliyini edirdi. Beləliklə, açıq şəkildə bəyan

etmək olar ki, **USAİD**-in Bakı ofisinin məqsədləri və vəzifələri də xalqın müxtəlif sosial problemlərini qabardaraq siyasi hərəkətlənməyə nail olmaqdır. Bu şəbəkənin fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq üçün dövlət tərəfindən müxtəlif addımlar atılsa da, qara dəliklər tapılaraq, ölkə daxilində qeyri-qanuni şəkildə ABŞ-ın müvafiq maliyyə axını təşkil edilir.

Öncə Gürcüstan yolu, daha sonra QHT-lərin və medianın maliyyələşdirilməsi, hazırda ÜST-nin Bakı ofisinin vasitəçiliyi ilə dövlət qurumlarına sızma qeyd oluna bilər. Bu qeyri-qanuni fəaliyyətdə vasitəçi fiqurlar dövlət tərəfindən deşifrə edilərək həbs olunanda belə, bunu “rejimin qeyri-qanuni davranışları”, “sivil vətəndaş cəmiyyətinin sıxışdırılması” adı ilə ictimai qınaq, ictimai tənqid mövzusunə çevirməyə, cəmiyyətdə siyasi hərəkətlənmə yaratmağa çalışırlar. Lakin dövlət ağılı bütün bunları görür və dərk edir. Odur ki, bu qruplar cəmiyyəti parçalayaraq, milli maraqları tapdayaraq global maraqları bölgədə dikte etmək məqsədlərinə nail olma-yacaqlar”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

İrəvan Londonla anlaşıdı: Britaniya ordusu gəlir?

Ermənistanla Britaniya qoşunlarının peyda olacağından hələ ki danışmırıq, söhbət İrəvanın təhlükəsizlik sisteminin transformasiyasından gedir. Axar.az xəbər verir ki, bu sözləri rusiyalı politoloq İqor Korotçenko Ermənistanla Böyük Britaniya arasında hərbi sahədə əməkdaşlıq sazişini şərh edərkən deyib.

Ekspert bildirib ki, İrəvan Qərbi Avropa təhlükəsizlik qüvvələrinin tərkib hissələrinə inteqrasiya ilə eyni vaxtda Rusiya və KTMT-nin çətinindən çıxma prosesi aparır:

“Ermənistan hazırda hərbi və hərbi-texniki əlaqələri şaxələndirir: Fransadan sonra Böyük Britaniya ilə əməkdaşlıq haqqında sənəd imzalanıb. Böyük Britaniya gizli diplomatiya üsulları da daxil olmaqla, əhəmiyyətli təsir potensialına malik ciddi oyunçudur. Xüsusən Mİ-6-nın vəsaitlərinin istifadəsi ilə...”

Təəssüf ki, bu bir şey deməkdir: Rusiyanın Ermənistanla hazırkı gərginliyin hansısa yolla həll olunacağına ümidləri özünü doğrultmur”.

Korotçenko əlavə edib ki, Ermənistan KTMT-nin zəif həlqəsidir, bu əlaqəni qoparmaq Rusiyanı zəiflətmək deməkdir: “Bu siyasəti ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa və bir sıra digər dövlətlər həyata keçirir”.

Qeyd edək ki, Ermənistan Britaniya ilə hərbi sahədə əməkdaşlıq barədə razılığa gəlib.

Mirzoyan Blinkenlə görüşdü

Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken Şimali Makedoniyanın paytaxtı Skopyedə görüşüb. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə erməni mətbuatı məlumat yayıb.

Tərəflər Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik və sabitlik məsələlərini, o cümlədən Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşması prosesi çərçivəsində baş verən son hadisələri müzakirə ediblər.

Son aylar İrəvanla Moskva arasında soyuq küləklər əsməkdədir. Baş nazir Nikol Paşinyanın, nəhayət, Rusiyanın qatılacağı tədbirdə iştirak edəcəyi barədə anonsdan dərhal sonra iki ölkə arasında münasibətləri tormozlaya biləcək daha bir məlumat yayıldı.

Məlumatla görə, Ermənistan Rusiya tərəfdən Yuxarı Lars nəzarət buraxılış məntəqəsindən yükləri qəbul edilməyi üçün Avrasiya İqtisadi İttifaqının (Aİİ) növbədənənar toplantısını çağırıb. TASS xəbər verir ki, bunu Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Vaan Kerobyan bildirib. "Biz Rusiya Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət Federal Xidməti ("Rosselxoznadzor") tərəfindən dərc edilmiş materialları götürmüşük. Onları ararşdırırıq", nazir qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan məhsullarının Rusiya Federasiyasında mövcud standartlara nə qədər uyğun gəlmədiyini araşdırır: "Qərbdə ki, bütün il ərzində cəmi 35 avtomobil, sonra isə iki gündə 35 avtomobil geri qaytarılır". O qeyd edib ki, bu müddət ərzində məhsulun keyfiyyəti dəyişməyib: "Bu məsələlərə aydınlıq gətirilməsi üçün 2 gün ərzində Aİİ-nin təcili müşavirəsini çağırıraq".

Son məlumatla görə, Yuxarı Lars keçid məntəqəsində əlverişsiz hava şəraiti ilə əlaqədar 3 400-ə yaxın yük maşını Rusiya-Gürcüstan sərhədindən keçmək üçün gözləyir. "Report" xəbər verir ki, bu barədə Gürcüstan KİV-i məlumat yayıb. Qeyd olunur ki, "yaşıl zona"da 250 avtomobil dayanıb və onların Yuxarı Larsdan keçmək üçün 12 saat vaxtı var. Bu gün Rusiya tərəfdən Gürcüstana ümumilikdə 3380 yük maşınının daxil olacağı gözlənilir. Xatırladaq ki, noyabrın 26-da axşam saatlarında qarın yağması və temperaturun aşağı olması səbəbindən Gürcüstan-Rusiya sərhədi, Mtsxeta-Stepantsminda-Lars beynəlxalq avtomobil yolunun Qudauri-Kobi hissəsi istiqamətində ağır yük maşınlarının hərəkəti qadağan edilib. Eyni zamanda Rusiya Ermənistandan göndərilən malların, hətta güllərin fitosanitar qaydalara cavab vermədiyini əsas gətirib geri qaytarır. Rusiya və Ermənistan arasında cari il ərzində nota "mübadiləsi"nin baş verməsindən sonra növbəti "ilk"lər müşahidə olunmaqdadır.

Yeri gəlmişkən, iki gün öncə Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov Paşinyanın Rusiya səfəri ilə bağlı maraqlı açıqlama vermişdi. Bildirmişdi ki, hazırda Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında təmas planı yoxdur. Ancaq onun sözlərinə görə, Paşinyan dekabrın sonunda Sankt-Peterburqa qeyri-rəsmi görüşə gəlsə, bu, iki lider

"Putinin iqtisadi ittifaqı" təhdid altında - yenə ermənilər...

Nikol Paşinyan Sankt-Peterburqa getməmək üçün "baza" yaradır; Rusiya prezidenti onu həbs etdirmək istəyən baş naziri bağrına basacaqmı?

arasında dialoq üçün əla fürsət olacaq. Belə bir görüşün Putinin planlarında olub-olmaması sualına cavabında isə Peskov "Hazırda, yox" cavabını vermişdi.

Kremlin sözcüsünün dediklərindən belə aydın olur ki, Putinin Paşinyanla görüşməkdən ötrü "ürəyi getmir". Əslində başqa necə olmalı idi? Paşinyan Roma Statutu-nu təsdiqləməklə Rusiya prezidentini həbs etmək üçün ölkəsində əsaslar yaradıb. Bunun ardınca Putin onu necə bağrına bassın? Lap Məşədi İbadın "məne meymun deməyin bəs deyil, hələ bir əl də verirsən" sözlərini xatırladır. Üstəlik, Ermənistanın Yuxarı Larsla bağlı Rusiyalı Aİİ çərçivəsində də mühakimə etmək cəhdi Kremlə əlavə qıçı yarada bilər.

Qeyd edək ki, KTMT-də fəaliyyətini faktiki dondurmasına da Ermənistan bu cür həmlələrlə başlamışdı. İndi Ermənistan "Putinin iqtisadi ittifaqı"nın bəhanə ilə hədəfə alır. Proses nəyə doğru gedir? Ermənistanın bu dəfə Aİİ-ni hədəf almaqda məqsədi nədir?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncə bildirdi ki, burada Avrasiya İqtisadi İttifaqını (Aİİ) hədəfə almaqdan söhbət getmir: "Bu qurumda təmsil olunmaqdan faydalanmaqla Ermənistan Rusiya Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət Federal Xidmətinin əl-qolunu bağlamağa çalışır.

Yeni bu, Yuxarı Lars nəzarət buraxılış məntəqəsində yaranmış vəziyyətə verilən situativ reaksiyadır. Yeni bu, Rusiya ilə institusional əlaqələrin qırılmasına yönəlik növbəti addım deyil. Aİİ-yə yanaşmada bu addım o zaman atılacaq ki, Rusiya kapitalının Ermənistandan çıxarılmasında mühüm nəticələr əldə edilsin. Hələlik orada bu prosese təzə-təzə başlanılır. Burada mühüm addımlar isə məhz gələn ilin yaz-yayına planlaşdırılan parlament seçkisindən sonra reallaşdırıla bilər. Xatırladım ki, belə bir seçkinin keçirilməsi ideyasının arxasında Qərb durur ki, bunda da məqsəd indiki Ermənistanda anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsindən faydalanaaraq Moskvaya bağlı qüvvələri tamamilə siyasi səhnədən silməkdir. Bax, məhz bundan sonra həm KTMT və Ermənistandakı Rusiya hərbi bazasının oradan çıxarılması ilə bağlı açıq tələblər səslənə, həm də Aİİ üzvlüyünə son qoyula bilər ki, bu da həlli əl də asan olmayan, Nikol Paşinyan üçün böyük təhlükə vəd edən planlardır. Yeri gəlmişkən, ötən axşamdan Ermənistandan gedən yüklər artıq Rusiyaya buraxılmağa başlanıb".

Proseslər nə vəd edir? Bu gedişlə Paşinyan Rusiyaya gedəcəkmə və Putinlə görüşə biləcəkmə? S.Aliyev: "Bəli, gedəcək. Paşinyan, hər halda, bilməmiş deyil ki, Ermənistanın son iki ildə sərgilədiyi "iqtisadi möcüzə"nin arxasında Qərbin Ru-

siyaya satışına qadağa qoyduğu malların onun ölkəsinin həmin Qərbdən alaraq, üstünə də öz faizini qoyub satması durur. Ümumiyyətlə, Ermənistanın Rusiya ilə iqtisadi bağları qırması hazırda nə Ermənistan, nə də qərbdəkilərə əl verir".

Ermənışünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı bildirdi ki, Rusiya ilə Ermənistan arasında kifayət qədər gərginlik var və Rusiya Ermənistan vasitəsilə Qərbin ona basqılarını önləmək tədbirləri görməkdədir: "Rusiya Ermənistanı öz təsir dairəsindən çıxmağa imkan verməyən həm iqtisadi, həm də hərbi rıçaqları hələ də əlində saxlamaqdadır. Avrasiya İqtisadi İttifaqının toplantısına qatılmamaq kimi cəsarət nümayiş etdirən Ermənistan vəziyyəti daha da gərginləşdirmək yolu tutub. Gürcüstanın Avropa İttifaqına namizəd kimi qeydə alınmasından sonra Ermənistan rəhbərliyi düşünür ki, Rusiyadan qopmağın yolu iqtisadi ittifaqlarda iştirakının dəyişdirilməsi ola bilər. Amma Rusiya istəməsə, Ermənistanın Rusiyadan qopmaq tədbirlərinin heç biri həyata keçə bilməz. Ermənistan iqtisadi olaraq Rusiyadan asılı durumdur. Ermənistanın demir yolu sistemi, enerji və qaz sahələri Rusiyanın əlindədir, bir çox sahələr hətta Rusiyanın mülkiyyətidir. Məsələn, Ermənistan Rusiyadan icazə almadan

ərazisindəki demir yollarında bir rels belə, dəyişdirə bilməz". **Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, Yuxarı Larsdan Rusiyaya Ermənistanın yüklərinin daşınması da bu təsir rıçaqlarından biridir:** "Qış aylarında bu yol tamamilə bağlı olur. Hələ qış gəlməmiş Ermənistan mallarının bu yolda ləngidilməsi və buraxılmaması özü Ermənistanı təzyiqlərdən biridir. Ermənistan belə bir "havaya girib" ki, Rusiyaya qarşı bəzi addımları atmaqla Qərbin daha çox dəstəyini ala biləcək. Kremlin başını çəkdiyi KTMT ilə bağlı atdığı addımlar və bu təşkilatın işində nümayişkarane iştirak etməməsinin Rusiya tərəfindən xoş qarşılanmadığı görünməkdədir. KTMT-dən Ermənistanın çıxması məsələsi bu təşkilatın imicinə ağır zərbə olacağına anlayan Rusiya Ermənistanı digər üsullarla özünə tabe etmək istəyir. Ötən gün belə bir məlumat da müzakirə edilmişdi ki, Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının da işlədilməsi ilə bağlı Rusiyanın planları var və onun bağlanması məsələsi gündəmə gətirilməkdədir. Metsamoru Rusiya qapatmağa doğru addımlar atarsa, Ermənistanın enerji sistemi ağır duruma gələ bilər, Rusiya Ermənistanı verilən qazın qiymətinə baxmadan Rusiyadan asılı iqtisadiyyata sahib ölkə üçün yeni bir krizisi ortaya qoyacaq". **Ekspert Ermənistandakı təşvişin bir səbəbini də açıqladı:** "Er-

mənistanda deyirlər ki, Rusiyanın bu addımlarının, məsələn, Yuxarı Larsdan yüklərin daşınmasını əngəlləmək kimi tədbirlərin səbəbi Ermənistanın Zəngəzur koridoru ilə bağlı planlarıdır və Qərbin sanksiyaları ilə üz-üzə qalan Rusiya üçün Zəngəzur daha çox önəm kəsb edir. Ermənistanın Rusiyanın hərbi ittifaqını və iqtisadi sistemini hədəf alan siyasi addımları şübhəsiz ki, Rusiyalı tədbirlər görməyə sövq edəcək. Ermənistan bəzi siyasilər qorxurlar ki, Rusiyanın hazırlayacağı cəza tədbirləri bu dövlətin sonunu gətirə bilər. Paşinyanın dekabrda Rusiyaya səfəri zamanı Rusiya ilə Ermənistan arasındakı gərginliyin azaldılmasına çalışılacaq. Amma inanmıram ki, Ermənistan əfv olunsun".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri Tural İsmayilovun fikrincə, Ermənistan hiyləgər Qərb planının aləti olmağa davam edir: "Əslində məsələ bəlli və aydındır: Ermənistan Qərbin təkidi ilə Rusiya patronajlığında ki layihələri sabotaj edir. Guya Ermənistan bilmirdi ki, Rusiyaya qarşı bu demarşlar Ermənistanın iqtisadi baxımdan zəifləməsi ilə nəticələncək? İndi Ermənistan bir daşla iki quş vurmaq istəyir. Həm KTMT-ni gözəndən salır, həm də Aİİ ilə əlaqələrini şübhələndirməyə çalışır. Proses tam ziddiyyətlərə doğru gedir, Ermənistan Qərbə mesaj verəcək ki, o, KTMT və Aİİ ilə yollarını ayırıb, Gümrüdəki bazanı bağlamaq istəyir, amma Rusiyaya güc çatmır. Ermənistan ərazilərində təhlükəli oyunlar gedir və Rusiya bunu soyuqqanlı müşahidə etməyəcək".

T.İsmayilov hesab edir ki, Paşinyan qarşıdakı günlərdə Rusiyaya səfər çərçivəsində prezident Putinlə görüşə bilər: "Ermənistanın baş naziri müstəqil şəxs deyil. Ona görə də nə qədər Sorosun agentı olsa da, Ermənistan iqtisadiyyatı tamamilə Rusiyanın əlindədir. Rusiya Yuxarı Lars yolu ilə bağlı balaca bir təzyiq edən kimi Ermənistan geri addım atıb, Aİİ-dən çıxmaqla bağlı şantaj edir. Putin və Paşinyan görüşsə belə, bu görüş gərgin notlarla müşayiət olunacaq".

□ **E.PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Sənət sənət üçündür!

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

“Öz əlim, öz başım” (ata sözü)

Hökumətin incəsənətin bütün sferalarına qayğısı, himayəsi davam edir. Növbəti ildə kino çekilməsi üçün bir neçə milyon manat ayrılmışdır. Təzəlikcə hansı kinolara pul veriləcəyi açıqlandı. Ortaya maraqlı mənzərə çıxdı: kinoları qiymətləndirən, seçən jüri üzvlərindən biri, Azərbaycan Respublikası Kino Agentliyinin Ekspert Şurasının üzvü Orman Əliyevin layihəsi qaliblər sırasındaymış.

Deməli, gələn il çəkəcəyi kinonu Orman müəllim bu il yüksək qiymətləndirmiş, başqa projələr içindən seçmişdir. Həmin filmin uğurlu alınacağını şəxsən mən indidən proqnoz edirəm. Niyə də alınmasın? Ünlü rejissor Kventin Tarqovskinin bir fikri var, deyir dünyada ən yaxşı kino çəkən özüməm (unu mən Zamin Hacınn “Kino haqda aforizmlər” kitabından götürmüşəm - Z.H.) Rəssam Salvador Dali isə bişini burub gəzirmiş, özündən dahi sənətkar olmadığını iddia edirmiş.

Sözümün canı odur ki, müasir incəsənətdə özü çalıb, özü oynamaq postmodern amplua, hətta deyərdim ampula sayılır, belə sənət birbaşa damara işləyir. Sənətkar eqosu vacibdir.

Ancaq Orman müəllim özü seçib, özü çəkdiyi kinonu yaxşı olar başqalarına göstərməsin. Elə özü oturub təkcə kinoteatrdə baxsın. İtalyan Cüppe Tornatorenin, yunan Teo Angelopulosun, canım sənə desin, Tonino Querra və Otar İoselianinin, Federiko Fellini və Ayaz Salayevin filmlərində bu cür kinoteatr xiffəti, tamaşaçı nostaljisi, zamanla dartışma, itmiş məkanla boğuşma, bitmiş fikirlə sürüşmə və sairə kimi incə məqamlara dərin yer verilmişdir. Yeri gəlmişkən, Ayaz müəllim ən son filminde tıbağaların seksini təsvir etdiyi üçün dövlətimiz daha onun kinolarına pul ayırmır, əcəb də ələyir. Bizim üçün xalqın hər qəpiyi əhəmiyyətli-dir.

Harfda qalmışdıq? Hə, əsl sənətkar tənhadır, onu başqalarının verdiyi qiymət qətiyyəyən maraqlandırmır. Kafka romanlarını yandırmağı tapşırırmışdı, Van Qoq qulağını kəsmişdi. Ona görə bizim rejissorlar özü bəyənib, özü çəkib, özü baxmalıdır.

Əlbəttə, guya burfda xalqın pulu xərcləndiyi üçün (əslində nöyüt puludur, ancaq biz üstünü çox vurmuruq) müt-ləq açıq tender, müsabiqə olmalıydı, layihələr, ssenarilər, filmlər rəqabət yoluyla seçilib maliyyələşdirilməliydi. Maliyyələşdirməsələr də maliyyələşdirəcəyik, maliyyələşdirməsələr də maliyyələşəcəyik - təzə yanılımac düzəltdim, verin uşaqlara, başları xarab olsun. Hələ xoşunuz, heç müəllif haqqı da istəmirəm. Bu yanılımac əsasında maraqlı kino çəkmək olar. Təxminən belə: müəllim dərdsə uşağa deyir ki, maliyyələşdirmə yanılımacını söyləsin. Uşaq qızılca-dan təzə sağaldığı üçün pörtür, dili topuq çalır, sonra direktor uşağı məktəbdən qovur. Uşağın valideyni direktoru qovur. Axırda uçaskovı gəlir, hamını qovur. Filmin adı da olsun, məsəl üçün, “Qovlar məktəbi”. Yərə görə yox, hərəkətin növünə nəzərən. Təbii, çəkiliş prosesində yeni ad da qoy-maq olar.

Uzun sözün qisası, adama deyər ki, düzəlib hər ya-rağın, qalıb saqqal darağın - guya hansı dövlət işi açıq ten-derlə keçir? Onsuz bütün sferalarda məmurlar pulları öz şirkətlərinə ayırırlar. Adətən tenderdən qabaq yaradılan “on manatlıq şirkətlər” birdən görürsən 10 milyonluq tend-e-ri uddu. Nə baza var, nə məşin-avadanlıq, nə təcrübə... Heç zad yoxdur. Ancaq adam qalıb gəlir. Möcüzə kimi. Sonra da bir podratçı tapır, podratçı subpodratçı tapır, qısa-sı, işlər yarım-yapalaq görülür, bitir. Axırda müstəntiq gəlir, lakin bu başqa temadır - detektiv çəkmiş.

Hələ bu kinoçəkənlər şükürlüdür, məsələn, yazıçılara - AYB-yə hər il dövlət nə qədər pul ayırır, onun xərclənməsi birbaşa Anar müəllimin ixtiyarındadır. Ta projələr seçilsin, müstəqil ədəblərin əsərləri maliyyələş... nəse, söhbəti bilirsiz. Heç kim, o cümlədən Mədəniyyət Nazirliyi də soruş-mur ki, nə üçün ədəbiyyata ayrılan pullar bu cür kəskin, irtı-caçı, əbədi monopoliya altındadır. Yenə kinoda bir-iki mə-mi-filan atan var, Anar müəllim zəfərimiz haqda əsər yaz-maq yerinə, hələ də Təhmimə ilə Zaurun münasibətlerini araşdırır. Ən son hekayəsi bu mövzuda idi ki, Təhmimə o vaxt Spartakın başına bazdıq üçün getməyibmiş. Heç dəxli var? Hesablama Palatası hara baxır?

Bir də gördün Zauru ev növbəsinə saldı.

Paşinyan xüsusilə qeyd edib ki, Ermənistan Rusiya Federasiyası, ABŞ və Cənubi Koreyadan olan tərəfdaşlarla yeni AES blokunun tikintisi ilə bağlı danışıqlar aparır: “Ermənistanın qarşısında atom elektrik stansiyasının yeni enerji blokunun tikintisi vəzifəsi durur və bu gün biz Rusiya, ABŞ, Koreyadan olan həmkarlarımızla danışıqlar aparırıq və kommersiya baxımından bizim üçün hansı təkliflərin faydalı olacağını anlamə-ğa çalışırıq”.

“Ermənistan nüvə enerjisi-ndən imtina etməyəcək və bu, ölkənin 2040-cı ilə qədər Enerji Təhlükəsizliyi Strategi-yasının tələbidir”. Bunu BMT-nin enerji məsələləri üzrə milli eksperti Ara Marcanyan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın canlı yayımda bə-yanatını şərh edərkən bildirib.

Erməni mediası yazır ki, Amerika Ermənistanda kiçik nüvə reaktorlu atom elektrik stansiyası tikmək istəyir. Layi-hənin təşəbbüsünün isə Amerikanın “NuScale Power” şirkəti olduğu bildirilir. Rusiya-nın “enerji köləliyindən” qurtul-maq üçün Ermənistanın SSRİ zamanı tikilmiş Metsamor AES-dən Amerikanın xeyrinə imtina edə biləcəyi haqda iddi-alar yeni deyil.

Ermənistan tərəfi xüsusilə kiçik modul nüvə reaktorlar üçün yeni texnologiyalarda maraqlıdır. Paşinyan xatırla-dıb ki, hələ iyun ayında Ermə-nistanın Ərazi İdarəetmə və İnfrastruktur Nazirliyinin nü-məyəndələri bu məsələləri müzakirə etmək üçün ABŞ-a səfər ediblər. “Hansı variantın bizim üçün sərfəli olduğuna qərar verməliyə və ən məqbul variantı seçəcəyik”.

Ümumiyyətlə, “Metsamor” AES Cənubi Qafqaz, Orta Asi-ya, Xəzər və Qara dəniz ölkə-ləri üçün ciddi təhlükəyə çevri-lib. İstifadə müddəti bitmə də, hələ də fəaliyyət göstərən AES-lə bağlı Azərbaycan, ələ-cə də bir çox ölkələr dəfələrlə narazılıqlarını bildiriblər. Nara-hatlıq doğuran əsas faktlar-dan biri isə odur ki, “Metsa-mor” 11 ballıq zəlzələ riski olan zonada yerləşir. Mərake-şin “Agora” xəbər portalı yaz-mışdı ki, “Metsamor” AES-in kimyəvi tullantıları torpağı və suyu zəhərləyir. “Metsamor” ətrafında digər problemlər re-aktiv və nüvə materiallarının qaçaqmalçılığı, nüvə tullantı-larının qeyri-qanuni daşınma-sıdır.

Həm Rusiya, həm də ABŞ və Cənubi Koreya ilə atom da-nışıqları aparır. Ermənistanın gizli nüvə dövlətinə çevrilmək planı ola bilermi? Bu daha çox Ermənistanın əhəmiyyətini süni şişirtməyə bənzəyir, yox-sa?

Deputat Azər Badamov dünya ictimaiyyətinin tez bir zamanda bu məsələ ilə bağlı hərəkətə keçməsinə olduqca vacib sayır: “Ermənistan artıq nüvə dövlətidir. Elə nüvə dö-v-lətidir ki, bədənində “Metsa-mor” AES kimi böyük bir bom-banı gizdirir. Bu bombanın partlanma ehtimalı hər gün da-

Ermənistanı “nüvə dövlətinə çevirmək” blefi

Bu daha çox Ermənistanın əhəmiyyətini süni şişirtməyə bənzəyir, yoxsa?

ha da artmaqdadır. Hələ sovet-lər dövründə “Metsamor”da baş vermiş qəzalar nəticəsin-də radioaktiv maddələrin at-mosfərə sızılması ilə bağlı xə-bərlər yayılmışdı. O zamanlar “Metsamor”un fəaliyyətinin da-yandırılması ilə bağlı danışıqlar gedirdi. Amma ondan sonra 10 illər vaxt keçməsinə baxmayə-raq, “Metsamor” yenə də fə-aliyyətini davam etdirir və təh-lükə mənbəyi olaraq qalmaq-dadır. Əgər “Metsamor” AES-də qəza baş verərsə, ilk növbədə Ermənistanın özü yer-üzündən silinəcək. Bununla ya-naşı, böyük bir regionu təhlükə mənbəyinə çevirəcək. Ona gö-rə də beynəlxalq birlik “Metsa-mor” AES-in fəaliyyətinin dər-hal dayandırılması ilə bağlı hərəkətə keçməlidir. Ermənistan-da yeni kiçik nüvə reaktorlu stansiyaların tikilməsi ilə bağlı danışıqların aparıldığı deyilir. Təbii ki, bu uzun bir prosesdir.

Ümumiyyətlə, Ermənistan kimi cırıtdan və oynucaq respublika-da nüvə reaktorların olması bə-şəriyyət üçün təhlükədir. Ona görə də nüvə reaktorlarında çir-kin məqsədlə bir partlayış da təşkil olunma bilər. Ermənistan-da AES-in gələcəyi ilə bağlı bütün məsələlər beynəlxalq səviyyə-də müzakirəyə çıxarılmalı və AES-in dərhal bağlanması, ye-ni reaktorların tikilməsinə icazə verilməməsi kimi məsələ gündəmə gətirilməlidir. Dünya ictimaiyyətinin “Metsamor” AES-lə bağlı məsələni ciddi qə-bul etməli və qəti addımların atılması üçün hərəkətə keçməli olduğunu hesab edirəm”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev region dövlətlərini əsas narahat edən məsələnin məhz bu olduğunu diqqətə çatdırdı: “Ermənistanın yeni Atom Elektrik Stansiyası tikməsi ilə bağlı məlumatlar bir neçə il ö-n-cə də mətbuata sızmışdı. Bu stansiyanı tam olaraq xarici şir-kətin (dövlətin) hesabına inşa

etdirib və onun mülkiyyətinə vermək təklif olunan əsas şərtlərdən olub. Yeni həmin şirkət özünün istehsal etdiyi məhsulu dövlətə satır, eyni za-manda vergisini ödəyir. Başqa halda Ermənistanın pulu hara-dandır ki, dəyəri milyardlarla ölçülən AES tiksin. Amma bu-rada başqa ciddi məqamlar da ortadadır. Region dövlətləri Azərbaycan, Gürcüstan, İran və Türkiyə Ermənistanda belə bir stansiyanın tikilməsinə na-razı olacaqlar. Bu dövlətlər in-diyədək Mestamor AES-in mövcudluğunu region üçün ciddi təhlükə mənbəyi hesab ediblər. O zaman uzun illər fə-aliyyətsiz qalmış AES-in Rusi-ya tərəfindən yenidən işə sa-lınması etirazlarla qarşılanmış-dır. Amma həmin dövrlər özü-nün gücünə arxayın olan, eyni zamanda Qərbin də dəstəyini alan Rusiya AES-ni rahatlıqla yenidən işə salmışdı və bu gü-nə qədər stansiyanın faktiki sa-hibidir. Görünür, Ermənistan Rusiyadan enerji asılılığını ara-dan qaldırmaq məqsədilə bu asılılığı digər dövlətin ixtiyarına buraxmaq istəyir. Amma nə qədər ki, Rusiya iqtisadi və hərbi cəhətdən hələ də Ermə-nistanda mövcudluğunu sax-layırsa, digər dövlətlər yeni AES-lə bağlı planlarını həyata keçirməyə risk etməyəcəklər. Rusiyanın özü də bütün vasitə-lərlə bunun həyata keçməsinə mane olmağa çalışacaq. Yox əgər Ermənistan Rusiyanı ta-mamilə ərazisindən çıxara bi-ləcəksə, bu planın həyata keç-məsi şansları artacaq. O za-man da region dövlətləri bütün vasitələrlə buna qarşı müqavi-mət göstərməlidir. Bu müqavi-mət yetərli olmayacağı halda yeni AES tikintisi baş tuta bilər. Kiçik bir dövlətin ərazisində AES-in olması bütün region dövlətləri üçün təhlükəlidir. Hər hansı qəza olarsa, onun fəsad-ları çox rahatlıqla bütün qonşu dövlətlərin ərazilərində özünü göstərəcək. Əslində yeni AES

tikilməsə belə, hazırkı “Mesta-mor” AES-in özü regionda bö-yük təhlükə mənbəyidir. He-sab edirəm ki, region dövlətlə-rini əsas narahat edən məhz bu məsələ olmalıdır. Yeni ha-zırkı AES-in bağlanması ilə bağlı işlər görülməlidir. Təbii ki, Ermənistana alternativ enerji mənbələri göstərməklə”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu qeyd etdi ki, Ermənistan Rusiyadan qurtul-mağın yollarını arayır: “Siyasi zəmində artıq baş nazir Ni-kol Paşinyan Qərblə sıx əla-qələr qurub. Rusiyanın tədbir-lərində iştirak etməyə həvəs göstərmir. Hərbi əməkdaşlığı da aşağı səviyyəyə endirib. Kollektiv Təhlükəsizlik Müqə-viləsi Təşkilatının da tədbirləri-nə qatılmır. Birgə təlimlərdən də iştirakdan imtina edilir. Am-ma iqtisadi zəmində Rusiya ilə körpüləri yandırmaq daha çə-tindir. Çünki Rusiyadan asılılıq var. Məhsullarını Ermənistan ancaq Rusiya bazarında sata bilər. Üstəlik də Rusiya Ermə-nistana ucuz qaz verir, dəmir yollarını idarə edir, elektrikinı verir. “Metsamor” AES-i də əsas idarə edənlərdən biri rus şirkətidir. Onun çalışması Ru-siyadan daha çox asılıdır. İndi bu asılılığı da sanki Paşinyan azaltmağa çalışır. Başqa bir Atom Elektrik Stansiyasının ti-kintisi ilə bağlı Amerika başda olmaqla, Qərb ölkələri ilə da-nışıqlar apara bilər. Bir sözlə, “Metsamor” AES-i ilə bağlı Rusiyadan uzaqlaşmaq ni-yətinə düşməsi də mümkün-dür. Bunun da çox ciddi çətin-likləri var. Çünki müqavilələr imzalanıb. Əgər “Metsamor” AES-nin işləməsinə Amerika ilə birgə həyata keçirmək istə-sə, bu, Rusiya-Ermənistan münasibətlərinə çox ciddi zər-bə olacaq. Kreml Paşinyana qarşı cəza mexanizmlərini işə salacaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Məsəvat”

Noyabrın 30-da Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sərhəddə (Qazax və İcevan sərhədi) Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev və Ermənistan Respublikası Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi altında Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın beşinci görüşü keçirilib.

qoşulmasını şərtləndirir. Bu şərtə isə Qərb cəbhəsi razılaşmayacaq: “Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın son iddiaları İrəvanın “əlini yüksəltdiyini” göstərdi. Erməni spiker 8 kəndin qaytarılmasına qarşı

delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın birgə fəaliyyəti haqqında Əsasnamə layi-

Sərhəddə sıradan görüş

Azərbaycan və Ermənistan baş nazirlərinin sərhəd görüşü necə nəticələndi?

XİN-dən Musavat.com-a verilən xəbərə görə, tərəflər delimitasiya məsələlərinin müzakirəsini davam etdirib, bir sıra təşkilati və prosedur məsələləri nəzərdən keçiriblər.

Tərəflər Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiya arasında iclasların və birgə işçi görüşlərin təşkili və keçirilməsi Reqlamentinin mətnini ilkin olaraq razılaşdırıblar.

Məlumatda həmçinin deyilir ki, tərəflər Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiyanın birgə fəaliyyəti haqqında Əsasnamə layihəsinin razılaşdırılması üzrə işin başlanılması barədə sövdələşib-

lər, həmçinin komissiyaların görüşlərinin keçirilməsinin intensivləşdirilməsinə dair razılığa gəliblər.

Tərəflər eyni zamanda komissiyaların növbəti görüşünün keçirilməsinin tarixi və yerini işçi qaydada müəyyən etmək barədə razılığa gəliblər.

Qeyd edək ki, buna qədər delimitasiya komissiyalarının 4 görüşü keçirilib: ikisi sərhəddə - Arazdəyən və Qazax; ikisi xaricdə - Moskva və Brüssel; bütün görüşlərdə yeganə nəticə “danışqların davam etdirilməsi üzrə razılaşma” olub. Qazax sərhədində keçirilən dünənki görüş sayca beşincidir və siyasi ekspertlərin fikrincə, əvvəlkilərdən ciddi fərqli olacağı gözlənilən deyildi.

Siyasi ekspert Asif Nərimanlı hesab edir ki, tərəflər arasında sərhədin hansı xəritələr üzrə müəyyən edilməsinə dair fikir ayrılığı davam edir, işğal altında qalan 8 kəndin - Qazağın 7 və Naxçıvanın Kərki kəndinin azad edilməsinə qarşı İrəvan “erməni kəndləri” iddiasını irəli sürür, sərhəd məsələsində hansısa razılaşma xəritələrin saxlanıldığı Moskvanın prosesə

bildirir ki, “Ermənistanın 31 kəndi ya tamamilə, ya da qismən Azərbaycanın nəzarəti altındadır, bu 31 kəndin qaytarılmasından da danışmalıyıq”. İrəvan “31 kəndə” Baş kəndi və müharibədən sonra dövlət sərhədinin bərpası nəticəsində ordumuzun nəzarət zonasına düşən əraziləri daxil edir. Və bu iddia ilə ya 8 kəndin qaytarılmasını arxa plana keçirmək, ya da Baş kəndi almaq və ordumuzun sərhədboyu mövqelərindən geri çəkilməsini təmin etmək istəyirlər. Nəticə etibarilə, Azərbaycan və Ermənistanın sərhədlə bağlı gündəliyi fərqlidir.

Beşinci görüşün nəticələrinin öncəkilərdən yeganə fərqi bu görüşdə Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiya arasında iclasların və birgə işçi görüşlərin təşkili və keçirilməsi Reqlamentinin mətnini ilkin olaraq razılaşdırılması, Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin

həsinin razılaşdırılması üzrə işin başlanılması barədə sövdələşmənin əldə olunmasıdır.

Ona görə də beşinci görüşdə də xüsusilə ciddi nəticələrin əldə edilməyə ehtimalları özünü doğrultdu. Ümumən isə görüşü faydalı saymaq mümkündür”.

Politoloq Elxan Şahinoğlu da bildirib ki, Azərbaycan və Ermənistan baş nazirlərinin sərhəd mövzularını müzakirə etmək məqsədilə növbəti görüşünü faydalı hesab etmək olar: “Aydındır ki, bir görüşdən və ya görüşlər seriyasından nəticə çıxmayacaq. Bütün hallarda bu prosesi davam etdirmək lazımdır. Ümumiyyətlə, Ermənistanı mümkün qədər daha çox birbaşa görüşlərə və müzakirələrə cəlb etməyə ehtiyac var. Bu yolla həm Ermənistanla razılaşmaya yaxınlaşmaq olar, həm də Azərbaycana qarşı müxtəlif istiqamətlərdən təzyiqləri neytrallaşdırmaq mümkündür. Çünki əgər iki tərəf daimi müzakirələr aparırsa, üçüncü tərəf bu müddətdə birtərəfli mövqeyi ilə vəziyyəti gərginləşdirməkdən çəkinmək məcburiyyətindədir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Ağdərə üçün yeni seçki dairəsi yaradılmaya bilər

Seçki dairəsi minimum 40, maksimum 55-60 min əhalinin yaşadığı ərazidə olmalıdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzası ilə Ağdərə rayonunun yaradılması ilə bağlı qanun layihəsi Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edilib. Ağdərə rayonunun ərazisi Kəlbəcər, Tərtər və Ağdam rayonlarının ərazisindən təşkil olunacaq. Rayonun yaradılması barədə qanun layihəsi artıq plenar iclasa tövsiyə olunub.

Qeyd edək ki, Ağdərə rayonu inzibati ərazi vahidi kimi 1992-ci ildə ləğv olunmuşdu və onun ərazisi Kəlbəcər, Tərtər və Ağdam rayonları arasında bölünmüşdü.

Beləliklə, yeni qanunla Kəlbəcər rayonun ərazisindən 735,84, Tərtər rayonundan 851,25, Ağdam rayonundan 73,74 kvadrat kilometr Ağdərə rayonunun inzibati ərazisinə veriləcək və yeni rayonun ərazisi 1 660,83 kvadrat kilometr olacaq. Rayonun yenidən yaradılmasından sonra onun necə idarə ediləcəyi, hansı seçki dairəsinə daxil olacağı da maraqlıdır.

Ağdərə üçün yeni seçki dairəsi yaradılacaqmı?

Məsələ ilə bağlı Voder.az-a danışan Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin üzvü Tahir Rzayev bildirib ki, ümumiyyətlə, Ağdərə rayonunun bərpası ölkənin inkişafı üçün vacibdir: “Ağdərə rayonunun bərpa edilməsi xalqımızın ürəyindən oldu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tarixi ədaləti bərpa etdi. Çünki Ağdərə rayonu strateji əhəmiyyətə malik olan ərazidir. Sovetlər dövründə bu rayon Azərbaycan iqtisadiyyatına xeyli fayda verib. Bu gün də rayonun bərpası, orada infrastruktur layihələrinin qurulması ölkənin inkişafı üçün çox vacibdir”.

Deputat Ağdərədə seçki dairəsinin hansı halda qurulacağından da bəhs edib: “Əhalinin rahatlığı üçün idarəetmənin təkmilləşdirilməsi çox vacibdir. Bu, olduqca mühüm əhəmiyyətə malik olan rayonun gələcək inkişafı baxımından dəyərlidir. Sözsüz ki, Ağdərə rayonunda da bir çox dövlət orqanları yaradılacaq. Vətəndaşlar Ağdərə rayonuna köçürülüb, burada həyat bərpa olundandan sonra seçki dairəsi qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq yaradılmalıdır. Vətəndaşların konstitusiyon hüququdur ki, seçib-seçilsinlər. İnsanlar həmin ərazidə tələb olunan qaydada məskunlaşdıqda mütləq həmin ərazidə də seçki dairəsi yaradılacaq”.

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa seçki dairəsinin əhali sayı prinsipi ilə yaradıldığını diqqətə çatdırıb: “Seçki dairəsi bütövlükdə rayon prinsipi ilə yox, əhali sayı prinsipi ilə yaradılır. Əhali sayı da müəyyən rayonları əhatə edir. Bəzən bir rayonda 3-4 seçki dairəsi olur, elə rayonlar da olur ki, ora seçki dairəsi düşmür, başqa rayonlarla birləşdirilir. Seçki dairəsi minimum 40, maksimum 55-60 min əhalinin yaşadığı ərazidə olmalıdır. Buna görə də çox güman ki, indiki şəraitdə seçki dairəsinin yaradılması mümkün olmayacaq”.

Əziz Orucovun ailəsi hüquq müdafiəçilərinə müraciət edib

“Kanal 13” İnternet televiziyasının rəhbəri, həbs edilmiş Əziz Orucovun ailəsi onunla bağlı Azərbaycan Hüquq-Müdafiə Təşkilatlarının Monitoring Qrupunun üzvlərinə müraciət edib.

Bakupost.az xəbər verir ki, bu barədə noyabrın 29-da Monitoring Qrupu məlumat yayıb.

Bildirilir ki, Monitoring Qrupunun üzvləri Novella Cəfəroğlu, Səadət Bənəniyarlı, Səidə Qocamanlı və Çingiz Qənizadə Orucovun anası və xanımı Almaz Həsənova ilə Lamiyə Orucovanın şikayətlərini dinləyiblər.

Qərara alınıb ki, Əziz Orucovun işi Hüquq Müdafiə Təşkilatlarının Monitoring Qrupunun nəzarətinə götürülsün. Bu işlə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri ilə görüşmək üçün də müraciət ediləcəyi qeyd olunub.

Noyabrın 27-də polis Səbəyəl Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə Əziz Orucovun evində və ofisində axtarış aparıb. Vəkil Bəhrüz Bayramovun sözlərinə görə, Ə.Orucov torpaq sahəsinə mülkiyyət və istifadə hüququ olmadan icazəsiz ev tikməkdə ittiham olunub. Noyabrın 28-də məhkəmə onu 2 ay müddətinə həbs edib.

“Amnesty International” Qubad İbadoğlunu azad etməyə çağırır

Azərbaycanlı iqtisadçı və London School of Economics-in (LSE) dövlətli professoru Qubad İbadoğlu Azərbaycanda 2023-cü ilin iyulundan etibarən qanunsuz olaraq həbsdə saxlanılır.

Noyabrın 16-da Bakı məhkəməsi onun həbs müddətini üç ay uzadıb. Onun səhhətində ciddi problemlər var və həyatı təhlükə altındadır.

Azərbaycan hakimiyyəti Qubadı dərhal və qeyd-şərtsiz azad etməli, eyni zamanda ona lazımı tibbi xidmətin göstərilməsini təmin etməlidir. Bu barədə “Amnesty International”ın Twitterdəki hesabında paylaşdığı məlumatda deyilir.

□ “Turan”

Rəfael Allahverdiyev kimi müdafiə edəcək ?

Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) fəali Elnur Həsənov barəsində Cinayət Məcəlləsinin 234.4.3-cü (satış məqsədilə külli miqdarda narkotik əldə etmə, daşıma, saxlama) maddəsi ilə cinayət işi açılıb. Bu barədə “Turan”-a dövlət tərəfindən təyin edilmiş vəkil Rəfael Allahverdiyev bildirib.

Onun sözlərinə görə, Həsənov ittihamı təkzib edir. Vəkil məhkəmənin polisən Həsənov barəsində qətimkan tədbiri seçilməsi haqqında vəsatətinə nə vaxt baxacağı haqqında məlumatla malik deyildi.

Xatırladaq ki, fəal iki gün əvvəl maşın bazarında mülki geyimli polislər tərəfindən saxlanılıb. Bu, Həsənovun sosial şəbəkələrdə yol polisini tənqid etməsindən, əsassız cərimə tətbiqində ittiham etməsindən sonra baş verib. O, həmçinin ölkə hakimiyyətini tənqid edir, ölkədə qanunların işləmədiyini yazırdı.

AXCP-də hesab edirlər ki, Həsənov məhz bu tənqiddə görə məsuliyyətə cəlb olunur.

Qərbin müəyyən dairələrində anti-Azərbaycan ritorika səngimir. Bu çirkin təbliğat bütün əndazələri aşmaqdadır. Erməni lobbisinin təsiri altında olan dairələr rəsmi Bakının Cənubi Qafqazda yaratdığı reallıqlarla barışmayaaraq ona qarşı hərtərəfli hücum start veriblər. Ən acınacaqlı hal ondan ibarətdir ki, bu hücum bütün sahələri əhatə etməkdədir. Qərəzli, riyakar fəaliyyətlərinə özlərini müxalifət adlandıran yerli qüvvələri də qoşublar. Hədyanlıq o həddə çatıb ki, Azərbaycanda özünü müxalifət kimi qələmə verən şəxsləri “ekspert” və “mütəxəssis” kimi qərəzli təbliğatlarına cəlb edirlər. Belli olub ki, Qərbin müxtəlif dairələri bu dəfə Azərbaycanın müasir dövr tarixi ilə bağlı qərəzlə dolu film ərəsəyə gətirməyə hazırlaşırlar.

“Report”un araşdırma qrupunun əldə etdiyi eksklüziv məlumata görə, Böyük Britaniyada yaşayıb-yaradan yazıçı David Qreys tərəfindən “Cəzasız olan cinayət” adlı beynəlxalq bədii layihə hazırlanır.

Bu layihədə Rusiya İmperiyasının, Sovet İttifaqının və Rusiya Federasiyasının postsovet məkanında yaşayan xalqlara qarşı törədilmiş cinayətlərinin “Netflix” videoplatformasında göstərilməsi nəzərdə tutulub. İlk baxışda burada qeyri-adi nəşə yoxdur. Adi bir tarixi filmidir. Lakin əldə etdiyimiz məlumata görə, filmdə sovet dövründə Azərbaycanda hakimiyyətdə olanlar, eləcə də indiki hakimiyyət haqqında mənfi məlumatların verilməsi nəzərdə tutulur.

Layihəyə məsləhətçi kimi isə “Milli Şura” kimi tanınan qurumun sədri Cəmil Həsəni dəvət olunub. Azərbaycanla bağlı daha çox qərəzli mövqedən çıxış edən müxalifət funksioneri sözsüz ki, ortaya obyektiv mövqə qoya bilməz. Məgər həmin dövrə bağlı digər bir mütəxəssis tapmaq çox çətin idi? Hər halda, Azərbaycan tarixinin həmin illərini araşdıran çoxsaylı ekspert və alimlər mövcuddur. Bu da Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmanın növbəti təzahürüdür.

Xatırladaq ki, layihənin gələn ilin aprel ayında “Netflix” platformasında nümayişi planlaşdırılır.

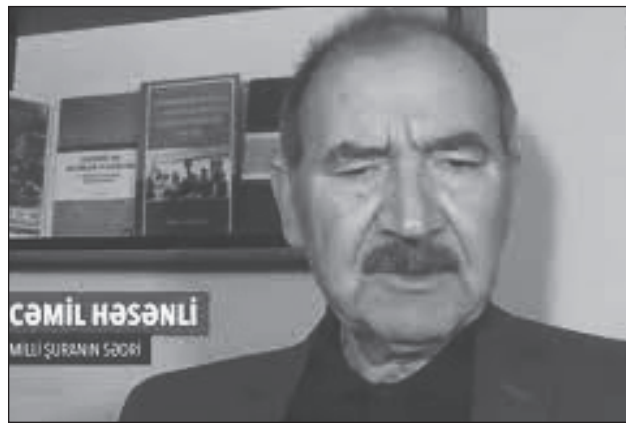
Məsələ ilə bağlı millət vəkil Aqil Abbas “Yeni Müsavat”-a danışıb: “Əlbəttə ki, Qərb ölkələrinin əksəriyyəti hər zaman Azərbaycana qarşı qərəzlilik nümayiş etdirir. Amma İngiltərə həmin ölkələrə nisbətən Azərbaycana qarşı yumşaq mövqə sərgiləyirdi. İndi niyə bu cür qərəzli yanaşır, anlamaq olmur. O ki qaldı Cəmil Həsəninlin həmin layihənin məsləhətçisi kimi iştirak etməsinə və Azərbaycanla bağlı qərəzli mövqeyinə, ola bilər ki, onu tanıyıblar deyər dəvət ediblər. Mən Cəmil Həsəninli ağıllı adam bilərəm, amma qərəzli mövqə veribse, gerek bunu etməyeydi. Cəmil Həsəninlin iqtidarla düşmənçiliyi varsa, buna görə millətlə düşmənçilik etməməlidir. Daha bir məsələ,

“Netflix” anti-Azərbaycan

film - əsas “rolda” Cəmil Həsəni

Aqil Abbas: “Cəmil Həsəninli ağıllı adam bilirdim, amma...”

zaman-zaman Azərbaycanla bağlı uydurma və yalanlarla dolu filmlər çəkilib və çəkiləcək də. Bunun qarşısını almaq üçün özümüz öz həqiqətlərimiz haqqında film çəkməliyik. Yeni kinoya kinomuzla cavab verməliyik, yoxsa ki, gedib “Netflix”lə dalaşası deyilik ki... Doğrudur, artıq uzun müddətdir ki, kino sahəsində bir durğunluq yaşanır. Amma bildirim ki, artıq yeni filmlər üçün işlər görülür, tezliklə bizim də filmlərimiz olacaq”.

YAP-çı deputat Elman Nəsirov dedi ki, Qərb ölkələrinin Azərbaycana münasibətində, davranışından xeyli qərəzlər, ikili standartlar görürük: “Bu heç də yeni bir hadisə deyil. 30 il ərzində bu cür davranışları dəfələrlə görmüşük. Lakin burada bir məqam var ki, bu cür davranışları Fransa, Amerika edəndə anlaşılandır, amma Böyük Britaniyada olması təəssüf doğurur. Çünki Böyük Britaniya ilə Azərbaycanın münasibətləri ənənəvi tarixi köklərə malikdir və müasir dövrdə də bizim münasibətlərimizin yüksək inkişaf tempi var, xüsusilə də enerji təhlükəsizliyi sahəsində əlaqələrimiz ən yüksək sürətlə inkişaf edir. Belə ki, məlum olduğu kimi, BP şirkəti bizim strateji enerji layihələrinin həmişə operatoru olub və bu gün də

belədir. Bu nöqtəyə-nəzərdən iki dövlət olaraq strateji tərəfdaşlarıq və fundamental məsələlərdə mövqələrimiz üst-üstə düşür.

Lakin bu o demək deyil ki, Böyük Britaniya cəmiyyətində öz şəxsi mənafeləri naminə, mədəsinin gözü ilə prosese qıymət verən müəyyən siyasi dairələr yoxdur. Məsələyə bu cür yanaşmaq ki, biz dostuq, strateji tərəfdaş və bu ölkədə heç bir anti-Azərbaycan dairə ola bilməz, bu səhv yanaşma olardı. Bəli, Böyük Britaniyanın daxilində anti-Azərbaycan siyasi qüvvələr var və onlar öz fəaliyyətlərini həyata keçirərkən çalışırlar ki, elə azərbaycanlılardan istifadə etsinlər. Təəssüf hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, onlar bu işi həyata keçirərkən belə azərbaycanlıları tapa bilirlər və onlardan biri də Cəmil Həsəniyədir.

Məlum olduğu kimi, Cəmil Həsəni Milli Şuranın fəxri sədridir, ABŞ-da, Londonda anti-Azərbaycan çıxışları ilə yadda qalıb. İndi də məlum olur ki, anti-Azərbaycan əleyhinə film çəkilib və həmin filmə məsləhətçi qismində Cəmil Həsəni təmsil olunur. Bu filmi hələ görməmişik, onunla bağlı ciddi məlumatlara malik deyilik, lakin sızan məlumatlara görə, bu filmə Azərbaycan əleyhinə xeyli kadrlar, Azərbaycan iqtidarı ilə bağlı təhrif edilmiş məlumatlar öz əksini tapıb. Görünür, Cəmil

Həsəninlin məsləhətçiliyi filmin anti-Azərbaycan ovqatında formalaşmasında həlledici rol oynayıb. Bu qəbul edilməlidir. Hesab edirəm ki, Cəmil Həsəni radikal müxalifəti təmsil etsə belə, xaricdə Azərbaycan əleyhinə, erməni maraqlarına xidmət edən bir filmdən söhbət gədirsə, o, radikallığını kənara qoyub, milli hissləri ön plana keçirməli idi. Çünki söhbət onun doğulduğu, havasını udduğunu, çörəyini yediyi Azərbaycandan söhbət gədir. Lakin təəssüf ki, biz bunu görmürük”.

Millət vəkil qeyd edib ki, bu məsələ ilə bağlı Azərbaycan öz reaksiyası və tələbini bildirməlidir: “Belə olan vəziyyətdə susmaq olmaz, öz mövqeyimizi nümayiş etdirməliyik. Həmin filmin çəkildiyi, dublyaj olunduğu yaradıcılıq məkanlarına öz etirazımızı bildirməliyik. Və Böyük Britaniyadakı Azərbaycan səfirliyi, diplomatik korpusumuz bu işdə çox ciddi işlər görməli, çalışmalıdır. Həmçinin Böyük Britaniyada çox sayda dostlarımız var, hansı ki, hər zaman Azərbaycanın milli maraqlarını nəzərə alırlar, onlarla bu istiqamətdə fəaliyyətlərimizi gücləndirməliyik.

Azərbaycan ziyalıları da bu məsələdə öz mövqeyini nümayiş etdirməlidir. Amma bu mövqə elə olmalıdır ki, Böyük Britaniya ilə ənənəvi dostluq münasibətlərimizə xələl gətirməsin. Çünki bir çox hallarda belə filmlər çəkən tərəflər hər şeyi hesablayırlar. İndi də yəqin ki, hesablayıblar neinki Azərbaycanın buna etirazı olacaq, sərt reaksiyalar verəcək və bu da iki ölkə arasında münasibətlərə xələl gətirə bilər.

Bütün bunları nəzərə alıb, diplomatik, informasiya məstəvisində öz fəaliyyətimizi aparmalı, qərarlarımızı verməliyik”.

□ **Xalidə GƏRAY, “Yeni Müsavat”**

Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) 2015-ci ildə ləğv olunub - E.M.) Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin sabiq reisi Akif Çovdarova məxsus olduğu deyilən "Evrostroy-S.S" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət (MMC), "Zaman-İ" Mənzil Tikinti Kooperativi (MTK) və SİPARK Yaşayış Kompleksinin rəhbəri Taleh Abbasov məhkəməyə verilib.

"Qaynarinfo"nın məlumatına görə, Taleh Abbasovla bağlı məhkəməyə "Yapı Kredi Bank Azərbaycan" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (QSC) müraciət edib. Cavabdeh qismində iş adamının şərikləri - Rizvan Əhməd oğlu Abdullayev, Seymur Nizami oğlu İsayev, İsmayıl Əziz oğlu Ələsgərov, Rəşad Cəmil oğlu Abbasov və Rəmin Bəxtiyar oğlu Məmmədovdur. Cavabdeh qismində olan şirkətlər isə "Zaman-İ" MTK və "Evrostroy-S.S" MMC-dir. İşin mahiyyəti maddi ziyanın ödənilməsindən ibarətdir. Bir neçə gün əvvəl Bakının Binəqədi rayon sakini A.Ağayev "Evrostroy-S.S" MMC-nin rəhbəri Taleh Fəmail oğlu Abbasov və onun şəriki Seymur Nizami oğlu İsayev tərəfindən dələduzluğa məruz qaldığını iddia edib. A.Ağayev Taleh Abbasovun ona satdığı mənzilləri mənimsədiyini, həmçinin əlavə olaraq külli miqdarda pul aldığını deyib. "Evrostroy-S.S" MMC-nin hazırda dövlət büdcəsinə 8 milyon 969 min 636 manat 7 qəpik vergi borcu var. Qeyd edək ki, bu şirkətlərin Akif Çovdarova məxsus olduğu deyilir.

Akif Çovdarov 2017-ci ildə Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Hökmə əsasən, onun 30 milyon manatlıq əmlakı müsadirə edilib, general rütbəsindən məhrum edilməsi üçün Prezidentə təqdimat göndərilib. Dövlət başçısının sərəncamı ilə general rütbəsindən məhrum olunaraq əsgər rütbəsinə endirilib. Akif Çovdarov 2020-ci ildə imzalanmış əfv sərəncamı ilə azadlığa buraxılıb.

Akif Çovdarovun şirkətlərinə qarşı hücumdan az əvvəl Bakı Kommersiya Məhkəməsi onun oğlu Ruslan Çovdarovun ölkədən çıxışına "stop" qoyub. Buna səbəb isə icra orqanının rəhbəri Ruslan Çovdarova qarşı xüsusi icraat - vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərin və ya hüquqi şəxslərin ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması haqqında işlər üzrə icraat (xüsusi icraat) barədə tələb irəli sürməsi idi.

Akif Çovdarovun adı bu dəfə 9 milyonluq borc qalmaqalında

Hüquqşünas: "Vaxtilə adı gələndə bəzilərinin əl-ayağı əsirdi, bu gün isə oğlu ölkədən çıxma bilmir..."

Ruslan Çovdarov atası vəzifədə olduğu dövrdə Milli Məclis Aparatının İqtisadi qanunvericilik şöbəsində sektor müdiri işləyib. 2015-ci ildə Eldar Mahmudov milli təhlükəsizlik naziri vəzifəsindən çıxarılandan dərhal sonra Ruslan Çovdarov da ərizəsi ilə işdən ayrılıb, 1 ay sonra isə atası həbs edilib. Akif Çovdarovun özü ilə yanaşı oğlu Ruslan da istintaqa cəlb olunub. İstintaq zamanı Çovdarovların çox böyük varidatı sahib olduqları bəli olmuşdu. Məhkəmə hökmü ilə həmin varidatı sahiblənmək üçün Akif Çovdarovun vəzifəsindən sui-istifadə etməklə çeşidli cinayətlər törətdiyi əksini tapıb.

Akif Çovdarov Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə ittiham üzrə təqsirli bilinərək 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdi. Hökmə əsasən, Akif Çovdarovun general rütbəsinin alınması ilə bağlı ölkə prezidentinə təqdimat göndərilməsi barədə xüsusi qərar da çıxarmış və icra olunmuşdu. Zərərçəkmiş şəxslərə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin olunması üçün məhkəmə qərarları əsasında təqsirləndirilən şəxslər Akif Çovdarova məxsus ümumilikdə 33 milyon 466 min manat dəyərində əmlak və pul vəsaitlərinin, o cümlədən 8 milyon 967 min manat dəyərində ticarət və xidmət sahələri, istilikxanalar, balıqçılıq təsərrüfatları və sair əmlak kompleksi, torpaq sahələri, 24 milyon 445 min manat

dəyərində fərdi yaşayış evləri, mənzillər, nəqliyyat vasitələri və 37 min manat dəyərində zərgərlik məmulatlarının üzərinə həbslər qoyulub.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, vəzifədə olarkən sui-istifadə hallarına yol verən, Azərbaycan Respublikası adından çıxarılan məhkəmə hökm və qərarlarına hörmət etməyən, özünü qanunlardan üstün hesab edən hər kəs nəticə etibarilə qanuna, məhkəməyə möhtac qalır: "Akif Çovdarov vəzifədə olarkən etdiyi qanunsuzluqlar məhkəmə hökmü ilə təsdiqlənib. Halbuki Akif Çovdarov vəzifədə olarkən qanunsuzluq etməsəydi, vəzifəsindən sui-istifadə etməsəydi, bu gün onun, oğlunun bunca problemləri də olmayacaq. Məsələ burasındadır ki, Azərbaycanda vəzifəyə təyin olunan bir çoxlarının təfəkkürü olduqca dardır, hətta orta əsrlərdəki feodallardan fərqlənməyənləri də var. Bu adamların düşüncələrinə görə vəzifə çapıb-talamaq, başqalarının hüquqlarını pozmaqla şəxsi varidatı toplamaq üçün vasitədir. Və bu cür yanaşma ilə vəzifədə qalıb qanunsuzluq edənləri Akif Çovdarovun hazırda düşdüyü durum gözləyir. Biganəlik, süründürməçilik, bürokratiya meyillik Azərbaycan memurunun gündəlik həyat tərzini olma- malıdır. Vəzifələrdə olanların bir çoxlarının hesabat-

sızlığı, məsuliyyətsizliyi, kobudluğu var. Bilirlər ki, onlarla vətəndaş arasında bir ciddi bağlılıq yoxdur. Eyni zamanda cəzasızlıq mühiti də var. Normal olmayan davranışlarına, yaxud da öz vəzifə səlahiyyətlərini yerinə yetirməmələrinə görə uzun müddət cəzasız qalırlar və bu mühit ümumilikdə ölkədəki münasibətlərə təsir edir. Akif Çovdarov nümunəsində biz gördük ki, kimse qanundan üstün deyil. Vaxtilə onun adı gələndə bir çoxlarının əl-ayağı əsirdi, bu gün isə Akif Çovdarovun oğlu ölkədən çıxma bilmir, onun özü generaldan əsgərə qədər endirilib, təftişləri alınıb, əmlakları ilə bağlı məsələ də göz qarşısındadır".

Natiq Ələsgərov təəsüflə qeyd edib ki, məmurların davranışlarının qarşısının alınması üçün məhkəmə-hüquq islahatların real olaraq dərinləşməsinə çox ciddi ehtiyac var: "Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, o cümlədən 4-cü hakimiyyət sayılan kütləvi informasiya vasitələri arasındakı sərhədlər itmiş vəziyyətdədir. Faktiki olaraq hakimiyyət strukturları bir-birilərinə inteqrasiya edərək vahid quruma çevriliblər. Məhz buna görədir ki, korrupsiya, vəzifəli şəxslərin özbaşınalığı səmərəli şəkildə araşdırılmır. Məmurların əməlləri hüquqi qiymətini almır və qanunsuzluqların kökünün kəsilməsi üçün tədbirlər kəsəli olmur".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Bakıda vergi cinayətləri ilə bağlı dəhşətli faktlar

Bir ünvanda 213 şirkət...

"Azərbaycanda bir şəbəkə var (məhkəmə qərarı olmadığı üçün cinayətkar olub-olmadığını deyə bilmərəm), müxtəlif ünvandlarda əcaib adlarla minlərlə şirkət qeydiyyatda alınıb".

Bakupost.az xəbər verir ki, bunu Aydın Allahverdi yazıb. Onun sözlərinə görə, şirkətlərin əksəriyyətinin nə işlə məşğul olduqları bilinmir, amma qısa müddətdən sonra yaranan vergi borclarından belə başa düşülür ki, "böyük işlər" görürlər. Bəziləri isə dövlət satınalmalarında (tenderlərdə) qalib olurlar.

"Bu ilin aprel-sentyabr aylarında (6 ay ərzində) həmin ünvandardan birində - Nizami rayonu, Məşədi Hilal Kazımov ev 40 m. 40-da 213 şirkət qeydiyyatda alınıb. Bu ünvanda daha əvvəl də yüzlərlə şirkət qeydiyyatda alınıb.

Bu şirkətlərlə bağlı bəzi maraqlı və diqqət çəkən məqamlar:

- Həmin şirkətlərdən 3-nə Eminov Məhəmmədiyə Xəlil oğlu, 3-nə isə onun oğlu Eminov Eşqin Məhəmmədiyə oğlu "rəhbərlik edir". Məhəmmədiyə Eminov 2017-ci ildə həyatında narkotik bitkilər əkdii üçün saxlanılıb. https://nmdk.gov.az/page/post/1833/?fbclid=IwAR2Bi3fWM_656N3FIh6RJk7JZ9CmkQbHGRRCYfi3mx9h4Y2BD0ROANVQVNO

- Məlikov Zamin Nəzərəli oğlu adlı başqa bir şəxs də 3 şirkətə "rəhbərlik edir" və bu şəxs də 2017-ci ildə oğurluq etdiyinə görə saxlanılıb <https://www.youtube.com/watch?v=UE477LhSkwc>.

- Başqa bir şəxs - Əfkarı Eldar Məhərrəm oğlu da 3 şirkətə "rəhbərlik edir". Amma bu şəxs şirkətlər qeydiyyatdan keçəndə (08.05.2023) artıq həyatda olmayıb. Əfkarı Eldarın meyiti 4 gün əvvəl (04.05.2023) evində asılmış vəziyyətdə tapılıb https://525.az/news/222138-bakida-evden-kisi-meyiti-askarlanib?fbclid=IwAR3OW-J4pYMS-Ti-hU_Xas3PgqPVB6cu2NHutsP-A07W--Z2tYK-BWHbE5yo.

Deyə bilərsiniz ki, keçmişdə oğru və narkoman olanların (ölülər istisnadır) şirkət rəhbəri olmasında qanunsuz nə var ki?

Məsələ burasındadır ki, həmin şəxslərin bir çoxunun adına şirkət açıldığından xəbəri olmur.

- Məsələn, Stanislav Yakushev adlı bir vətəndaş var. İnternatda böyüyüb. Həbsdə olub. Bu şəbəkə onun da adına şirkətlər açıb və indi 1,5 milyon manat vergi borcu var.

- Başqa bir şəxs Astara sakini Zaur Məhərrəm oğlu Sovqatov mətbuatı açıqlama verib və bildirib ki, onun xəbəri olmadan adına 5 şirkət açılib və vergi borcu yaranıb. Açıqlamadan 5 gün sonra meyitini meşədə asılmış vəziyyətdə tapıblar.

Bu cür onlarla, yüzlərlə nümunə var. Sosial şəbəkələrdə, mətbuatda istədiyiniz qədər məlumat tapa bilərsiniz.

İndi əsas sual budur ki, bu şirkətlər barəsində ortada bu qədər açıq şübhəli məqamlar olduğu halda niyə heç bir tədbir görülmür?

Məni ən çox maraqladıran isə bu şirkətlərə kimin ad qoyduğudur. Minlərlə adı qoymaq üçün hansı alqoritmdən, hansı kompüter programından istifadə edir, adların bir mənası varmı, yoxsa çinlilər kimi qab-qacağı yerə atır, çıxan səslərə uyğun ad qoyur..."

Xəzərdə təhlükəli dalğalar yaranıb

Hidrometeorologiya Xidməti məlumat yaydı

Milli Hidrometeorologiya Xidməti Xəzər dənizində müşahidə olunan təhlükəli dalğalar barədə məlumat yayıb. Xidmətdən verilən məlumata görə, Xəzər dənizində güclü dalğalanma xüsusilə payız və qış aylarında əsən güclü şimal və cənub istiqamətli küləklər zamanı yaranır. Şimali Xəzər dalğa rejiminə görə dənizin digər hissələrindən xeyli fərqlənir.

Burada dərinliyin az olması nəticəsində dalğalar ən böyük hündürlüyə külək sürətinin 15-20 m/s qiymətlərində çatır. Ən böyük dalğalar (8 m-ə qədər) Orta Xəzərlə sərhəd ərazilərində cənub küləklərində müşahidə edilir. Orta Xəzərdə ən intensiv dalğalanma şimal-qərb istiqamətli küləklər əsən zaman Abşeron yarmadasında, şimal küləklərində isə ondan şimala doğru ərazilərdə müşahidə edilir. Dalğalanma nöqtəyi-nəzərdən Xəzər dənizinin ən təlatümlü rayonları bunlardır: sahil zonaları üzrə Dərbəddən Abşeron qədər ərazi, açıq dəniz rayonlarında isə Abşeron astanasına bitişik dəniz akvatoriyası:

"Xəzər dənizi üzərində güclü, qasırğalı küləklər cərəyan edir və belə küləklərə təqribən ilin 250 günü rast gəlmək mümkündür. Sözsüz ki, bu küləklər dəniz səthini hərəkətə gətirir, dalğalanmaya səbəb olur. Sahilə yaxınlaşdıqca dalğaların dəniz dibinə sürtünüb zəiflədiyi halda dalğalanma dərəcəsinin qiyməti də azalır.

Xəzər dənizi üçün maksimum dalğa hündürlüyü Abşeron yarımadası akvatoriyası yaxınlığında qeydə alınır. Şimal-qərb istiqamətli qasırğaların gücü 25 m/san-yə qədər yüksəldikdə, qasırğanın episentrində dalğa hündürlüyü 7,5-8,0 m, ekstremal qasırğalar zamanı isə 9-10 m-ə qədər yüksəlir.

"Dəniz Hidrometeoroloji şəbəkənin modernləşdirilməsi" Dövlət investisiya layihəsi çərçivəsində 2020-ci il 28 may tarixində Neft Daşları akvatoriyasında, iyunun 3-də 28 May neft yatağında, martın 23-də Darwin Bankəsi dəniz məntəqəsində, iyunun 14-də Xərə-Zirə adası yaxınlığında 4 dəst avtomat stansiyalar (AWS-430) quraşdırılaraq istifadəyə verilib".

Açıq dəniz akvatoriyasında yerləşən Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin tabeliyində olan Neft Daşları İxtisaslaşmış Dəniz Hidrometeoroloji Stansiyasında aparılan müşahidə məlumatlarına əsasən 2013-2023-cü illər ərzində qeydə alınmış maksimal dalğaların hündürlüyü aşağıdakı qrafikdə verilib:

Yeni il öncəsi bu məhsullar bahalaşacaq

Ekspertlərə görə, bütün növ ərzaq məhsullarının qiymət artımı gözləniləndir

2023-cü ilin bitməsinə, demək olar ki, 1 ay vaxt qalıb. Hər il olduğu kimi, bu il də vətəndaşlarımız dekabrın ilk günlərindən etibarən yeni ilə hazırlıq prosesinə başlayır.

Rəsmi statistikaya görə, bu ilin yanvar ayında illik inflyasiya 12,5 faiz olmuşdu, oktyabr ayında bu göstərici 3,9 faiz təşkil edib. Artıq Azərbaycan bazarlarında olan əksər məhsulların qiymətində bahalaşma müşahidə olunur.

Bəs bu bahalaşma yeni il üçün daha çox hansı məhsulların qiymətində hiss olunacaq?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsrilinin fikrincə, əmək haqqı və pensiyaların

artımı Azərbaycan bazarı üçün qiymətlərə psixoloji təsir göstərəcək: "Əhalinin hansı mallara qarşı tələbatı artacaqsa, həmin malların qiyməti bahalaşacaq. Yeni il qabağı müəyyən hədiyyələr, müxtəlif ərzaq məhsulları var ki, vətəndaşlar bunları alırlar. Ona görə də bütün növ ərzaq məhsullarının qiymət artım gözləniləndir. Bildiyimizə görə, pensiyaların, əməkhaqlarının artımı gözlənilir. Bunun hamısı Azərbaycan bazarı üçün qiymətlərə psixoloji təsir olacaq. Ona görə də Azərbaycanda bütün istiqamətlərdə bahalaşma gözləniləndir."

İqtisadçı ekspert Xalid Kərimli qiymət səviyyəsində bahalaşmanın ləngiməsini görcəyimizi diqqətə çatdırıb: "Bu bahalaşma

bayramlardan da aslıdır, məsələn, Novruz Bayramında qoz-fındığın bahalaşmasını, Qurban Bayramında ətin bahalaşmasını müşahidə edirik. Yeni ildə isə əsasən bahalaşan hotel qiymətləridir. Daha sonra restoran qiymətlərini dəyə bilərəm. Əhalinin haraya tələbatı artırsa, həmin istiqamətdə də artımlar müşahidə olunur. Əsasən qış geyimlərində bahalaşma olur. Ümumiyyətlə, biz Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarından

qəmlərə görə, bu, hazırda 10,2 faizdir. Proqnozlar ondan ibarətdir ki, inflyasiya 9.5-9.7 faizə qədər düşəcək. Bu o deməkdir ki, ümumi qiymət səviyyəsində biz bahalaşmanın bir qədər ləngiməsini görcəyik. Lakin bahalaşma gözləniləndir."

İqtisadiyyat məsələləri üzrə ekspert Natiq Cəfərlinin sözlərinə görə, Yeni ilə aid bütün məhsulların qiymətində artım müşahidə olunacaq: "Azərbaycanda inflyasiya kifayət qədər yüksəkdir. Ərzaq inflyasiyası ən azından ikirəqəmlidir. Azərbaycanda uzun illərdir Yeni il qabağı çox pis ənənə mövcuddur. Ərzaq qiymətləri kifayət qədər artır. Hər ailə öz gəlirlərinə uyğun olaraq Yeni ildə bayram süfrəsi hazırlamaqla məşğul olur. İstər-istəməz tələbat da artır. Tələbatın artması qiymətlərə də təsir göstərir. Bu, Yeni ilə aid olan bütün məhsulların qiymətinə təsir göstərir. Bunun yaşana biləcəyi ehtimalı çoxdur. Hələ də Azərbaycanda ərzaq inflyasiyası 10 faizdən yüksəkdir. Buna görə də Yeni il qabağı, dekabrın 1-ci həftəsindən sonra yenidən müəyyən qiymət artımlarını müşahidə edə bilərik".

Azərbaycanda geomaqnit qasırğası gözlənilir

Radiasiya və geomaqnit qasırğası gözlənilir. Bu barədə Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasından məlumat verilib. Bildirilib ki, proqnoz günlərində (30 noyabr-03 dekabr) C sinif alışmanın baş verməsi ehtimalı 99%, M (R1-R2) sinif alışmanın baş verməsi ehtimalı 40%, X (R3) sinif alışmanın baş verməsi ehtimalı isə 10% təşkil edir.

Tac Kütlə Atılmalarının təsiri ilə enerjisi 2 MeV-dən çox olan elektron selinin yüksək səviyyələrə qalxacağı, 10 MeV-dən çox enerji yüklü proton seli üçün isə S1 səviyyəli radiasiya qasırğası gözlənilir.

Qeyd edilib ki, 27-28 noyabrda baş vermiş Tac Kütlə Atılmalarının təsiri ilə bu gün G1 (zəif) səviyyəli geomaqnit qasırğası olması gözlənilir. 1 dekabr tarixində isə aktivliyin artacağı, maqnit qasırğasının G3 (güclü) səviyyəsinə qədər yüksələcəyi, dekabrın ayının 2-də yenidən G1 səviyyəsinə düşəcəyi proqnozlaşdırılır.

Dekabrın ilk günlərində geomaqnit sahəsinin aktiv səviyyələrdə olacağı və 5 dekabrda yenidən G1 (zəif) səviyyəli geomaqnit qasırğası gözlənilir.

Sosial Sığınacağa ehtiyac duyan şəxslər, onların hazırda olduqları yer barədə nazirliyin 142 - Çağrı mərkəzi ilə əlaqə saxlayaraq məlumat vermək olar. Sığınacaqlara yerləşdiriləcək şəxslər burada ilk növbədə tibbi müayinə

olunduqdan sonra yataqla, yeməklə təmin olunacaqlar. Onlara zəruri sosial-məişət xidmətləri göstəriləcək".

Həmsöhbətimiz hələlik bu mövsüm evsiz insanlardan müraciət daxil olmadığını deyib:

"Qaydalara əsasən, sığınacaqlara qəbul sənədlər əsasında aparılır. Amma məhz kəskin soyuqlarda, qarlı-şaxtalı havalarda sənəd tələb edilmədən ehtiyacı olan şəxslər bu müəssisələrə yerləşdirilir".

Bakı sərt qış hazırlığında: ehtiyacı olanlara yer və yemək veriləcək

Sığınacağa ehtiyac olanlar çağrı mərkəzi ilə əlaqə saxlaya biləcəklər

Azərbaycanda bu qışın sərt keçəcəyi gözlənilir. Artıq Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti yerli icra strukturları ilə birlikdə qışa hazırlıq müşavirələri keçirir, hazırlıq prosesi dəyərləndirilir. Qışın sərt keçməsi bir qrup insan üçün xüsusilə təhlükəlidir. Söhbət küçədə səfil həyatı yaşayan, evsiz insanlardan gedir.

Bakıda əvvəlki illərdə evsizlər üçün soyuq və qarlı havalarda müvəqqəti çadırlar quraşdırılaraq isti yera, yeməyə ehtiyacı olanlar yerləşdirilib.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Sosial Xidmətlər Agentliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Murad Həşimov Ceb-

he.info-nun sorğusuna cavabda bildirib ki, yaşayış yeri olmayan 18 yaşdan yuxarı şəxslər, eləcə də baxımsız, kimsəsiz və sosial təhlükəli vəziyyətdə olan yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün Sosial Sığınacaq və Reabilitasiya Müəssisəsi fəaliyyət göstərir: "Artıq bir neçə ildir ki, çadırları belə müəssisələr

əvəzləyir. Ötən qış mövsümündə olduğu kimi, bu qış mövsümündə də kəskin hava şəraitinin olması səbəbindən faktiki vəziyyətdə sığınacağa ehtiyacı olanlar dərhal yaş səviyyələrinə uyğun olaraq Yaşayış yeri olmayan 18 yaşdan yuxarı şəxslər üçün Sosial Sığınacağına və ya Baxımsız, kimsəsiz və sosial təhlükəli vəziyyətdə olan yetkinlik yaşına çatmayanlar üçün Sosial Sığınacaq və Reabilitasiya Müəssisəsində yerləşdiriləcəklər.

ABŞ-in sabiq dövlət katibi Henri Kissincer 100 yaşında vəfat edib. Bu barədə "Reuters" məlumat yayıb. Tanınmış siyasətçi noyabrın 29-da Konnektikut ştatındakı evində həyatını itirib.

Henri Kissincer adı deyilən zaman ağıla gələn ilk bunlardır:

Nobel sülh mükafatı laureatı; Misirin İsraili tanımasını təmin edən şəxs; "Təhlükəsiz irrasionalıq" doktrinasının müəllifi; ABŞ və SSRİ arasındakı nüvə mübarizəsinin əsasını qoyan siyasət professoru; ABŞ-in dövlət katibi, Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin, Psixoloji-Strateji Komitənin, Əməliyyat-Araşdırma İdarəsinin sədri, Silah Sistemlərinin qiymətləndirilməsi qrupunun müşaviri vəzifələrini icra etmiş siyasətçi; ABŞ prezidenti Barak Obamanın xarici siyasət məsələləri üzrə baş müşaviri...

O, 1923-cü ildə anadan olub. Hitler Almaniyada hakimiyyətə gələndə 10 yaşı var idi. Yəhudi valideynləri onu Nyu-Yorka gətirərkən, 15 yaşındaydı. 18 yaşından ingiliscə düşünsə də, kiçik qardaşından fərqli olaraq, alman ləhcəsini hələ də tərgidə bilməyib.

19 yaşında orduya çağırılıb və nasistsizləşdirmə üzrə ekspert olub. 1947-ci ildə Nyu-York, Prinston, Kolumbiya, Kornel, Pensilvaniya universitetlərinə girmək üçün sənəd verir. Hər yerdə ona rədd cavabı verilir. Yalnız Harvard Universiteti onu nəinki qəbul etdi, həm də təqaüd ayırdı. O, bir müddətdən sonra Harvardın ulduzuna çevrildi. Hərçənd ki, Günəş altında yer tutmaq və peşəkar statusu uğrunda sərt mübarizə aparmalı oldu.

Kissincer əslində tarixçi idi, lakin onun maraq dairəsinə fəlsəfə və dövlət quruculuğu da daxil idi. İfrat çalışqanlıq, ifadə aydınlığı, təsəvvür və ixtiraçılıq, birinci növbədə isə acı yumor onun əsərlərinə xas olan keyfiyyətlərdir.

Kissincer ilk dəfə xarici siyasətin həyata keçirilməsində strateji və taktiki nüvə silahı kimi riskli məsələ ilə məşğul olmağa başladı. Onun ideyaları on minlərlə tirajla çap edilmiş kitab halında yayılmağa başlandı və qızgın reaksiya, maraq doğurdu.

O, sadəcə, siyasətə gəlməyə bilməzdi - əvvəlcə prezident seçkilərində respublikaçı namizəd Nelson Rokfellerin müşaviri oldu, 60-cı illərdə prezident Kennedinin administrasiyasına daxil oldu və nəhayət, 70-ci illərdə Niksonun idarəçiliyi dövründə milli təhlükəsizlik üzrə müşavir və dövlət katibi idi. O, bu cür yüksək məqama çatmış xaricdə doğulan ilk vətəndaş idi.

Harvard Universitetinin ulduzlarından sayılan Niall Ferqyson Kissincerin tərcü-

“Dünyanın hər üzünü gördü, çox yaşadı, çox iş gördü”

Şayiələr gəzirdi ki, Kennedi rus casusu, Britaniya agent, iblisçi, Vatikanın və Fransa XİN-in, İsrail və Çin kəşfiyyat xidmətlərinin məxfi emissarıdır...

Prezident Consonun administrasiyası dövründə Kissincerini Vaşinqtona yüksək vəzifəyə dəvət etsəydilər, bəlkə də Vyetnam fəlakəti baş verməyə bilərdi...

mevi-halına son dərəcə geniş vüsətlə yanaşmağı qərara aldı. O, bu cildə ancaq 1969-cu ilədək gələ bildi - onda Kissincerin 45 yaşı var idi və Vaşinqton qalasında hələ öz yerini tutmamışdı. Bu bir cildə min səhifə var. Kitabı əlimə alarkən ufuldadım və çəkisini hiss etdim. Lakin ehtiyatlı münasibətim tezliklə heyranlığa çevrildi. Ferqyson öz qəhrəmanının keçdiyi bütün həlledici dövrlərə - Nyu-Yorkun dövlət məktəbləri sistemi, müharibə vaxtı hərbi kəşfiyyat, 40-cı illərin sonundakı Harvard, Stalinin son illəri, Berlində müxtəlif böhranlar, Koreya müharibəsi, Xruşşovun avantürizminin tə-

siri, Kuba raket böhranı və Amerikanın Vyetnamda müharibədə iştirakının qaynaqları haqda külli miqdarda əlavə detalları misal gətirməkdən qorxmur.

Böyük zəka və incə qavramı Kissincerini siyasətin formalaşması prosesinin ən yüksək səviyyədə ideal iştirakçısı etsə də, o, Vaşinqton siyasəti nekromantiyasının (nekromantiya - ruhlarla təmasa girib çıxış yolu tapmaq sənəti) İblis peşəsinə böyük əziyyətlə yiyələnməyə məcbur oldu. Onun hökumətdəki işinin birinci dövrü - Kennedi dövründə - demək olar ki, tam iflasa uğradı. Kennedinin milli təhlükəsizlik üzrə kö-

məçisi Makcorc Bandi özünə daha yaxşı məlum olan səbəblərə görə Kissincerini hakimiyyətin bütün səviyyələrindən aralı saxladı. Lakin Kissincer öz səhvlərindən ibrət götürdü və bunları təkrar etmədi.

Zaman keçdikcə, Kissincer olduqca nüfuzlu simaya çevrildi - dövlətdəki yüksək postlar uğrunda seçkilərdə mübarizə aparmamış heç bir amerikalıda bu cür nəticə olmamışdı. Vaşinqtonda işlədiyi dövrdə onun portreti 15 dəfə "Times" dərgisinin üz qabığında göründü. 1973-cü ildə "Gullur" şirkətinin tərtib etdiyi "Amerikanın ən hörmətli kişiləri" indeksində dördüncü yeri

tutdu. Növbəti il artıq birinci yerdə idi. Ona dəstək reytingi 85% təşkil edirdi - bu, seçkilərə qatılmamış amerikalı üçün unikal haldır. Lakin ona həm də güclü şəkildə nifrət edirdilər. Şayiələr gəzirdi ki, o, rus casusu, Britaniya agent, iblisçi, Vatikanın və Fransa XİN-in, İsrail və Çin kəşfiyyat xidmətlərinin məxfi emissarıdır. Zaman-zaman onda "Sion müdrikləri"ndən birini (və yaxud dərhal hamısını) görürdülər. O, Sovet İttifaqı və ərəb dünyasında antisemit cizgi filmləri və karikaturaların daimi personajı idi. Onun fizionomiyası karikaturalara olduqca yapışqılıq idi, parlaq və amansız David Levin (məşhur karikatü-

Kissincer bu cür hücumlara heç vaxt fikir vermirdi və güman edirdi ki, onlar özlərini məhv edirlər. Ən çox məşhurlaşdığı 25 il ərzində prezidentlər istisna olmaqla, hamıdan daha çox "ən baxımlı" vaxtda televiziya da görünürdü. Bu, onun qiymətləndirdiyi populyarlıq idi, çünki öz işlərində nail olduğu müvəffəqiyyətləri üstələyirdi. O, Oksford Universitetinin Balliol kollecinin rəhbəri Benjamin Kovettin ifadəsini təkrar etməyi xoşlayırdı: **"Uğur qazanmağa daha çox fürsətiniz olacaq - əgər buna görə kimi tərifləyəcəkləri məsələsi sizi rahatlatmasın"**.

Çox təəssüf ki, prezident Consonun administrasiyası dövründə onu Vaşinqtona yüksək vəzifəyə dəvət etmədilər. Bu baş versəydi, yəqin ki, Vyetnamda gerçək fəlakətin qabağını almaq olardı - ümumiyyətlə, baş verməyə də bilərdi.

O, tez-tez deyirdi: dünya məsələlərində ən önəmli işlər iflasla başa çatmayanlardır, çünki ondan yayınmaq mümkün olur. Sadəcə, möcüzədir ki, 45 il davam etmiş və olduqca intensiv şəkildə aparılmış soyuq müharibə beləcə dünyanı məhv etməyə qadir olan açıq münafişəyə keçmədi.

Kissincer Amerikanın soyuq müharibədəki qələbəsinə öz payını verdi və bu baxımdan yalnız prezident Reyqandan geri qalır. Lakin əksər hallarda pərdə arxasında hərəkət edirdi. Ancaq onun aşkar xidmət siyahısı da yetərincə təəssürat buraxır. O, strateji silahların məhdudlaşdırılması haqda birinci Müqavilə və raketdən müdafiə Müqaviləsinin hazırlıq prosesində iştirak edib. Hər iki müqavilə sovetlərlə bağlandı.

Kissincer nüvə silahının yayılmaması haqda Müqavilənin, bioloji silahın qadağan edilməsi haqda Konvensiyanın, həmçinin Helsinkiyə Yekun Aktının hazırlanmasında əsas sima idi. O, Qiyamət gününü müharibəsinin dayandırılması haqda danışıqlarda iştirak edib, həmçinin İsrailə Misir arasında Kemp-Devid sazişinin bağlanmasına kömək edib. Kissincer Amerika ilə Çin arasındakı diplomatik münasibətlərin möhkəmlənməsinə öz payını verib, həmçinin Çinə beynəlxalq ictimaiyyətin tərkib hissəsi olmağa imkan verən hərəkətləndirici intellektual qüvvə idi.

Qəribədir ki, Kissincer bütün bunları edə bilib və buna baxmayaraq, populyarlığını itirmədi. Onun həmişə üzə çıxmağa hazır olan yumoru bəzən özünü bürüzə verirdi: **"Nəyəsə mütləq şəkildə əmin olmaq üçün bu barədə ya hər şeyi, ya da heç nəyi bilmək lazımdır", "Baş verməmiş hadisələrin tarixi hələ heç vaxt bu qədər uzun olmayıb", "Hakimiyyət cinsi potensiyanın artırılması üçün əla vasitədir"...**

□ "Yeni Müsavat"

“Vaxt gələcək ki, ermənilərlə azərbaycanlılar yanaşı yaşamağa başlayacaq. Bunu Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan jurnalistlərə bildirib. “Biz buna ümid edirik və baş verməsi üçün hər şey edəcəyik. Ermənilərlə azərbaycanlılar ticarətlə məşğul olmalıdırlar, istisna etməm ki, bəzi ermənilər Azərbaycan ərazisində öz evlərinə qayıdacaqlar və bir müddət sonra azərbaycanlılar gələn Ermənistanda məskunlaşacaqlar”, - Simonyan qeyd edib.

Milli Məclisin deputatı
Azər Badamov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, dünya türçüsündə baş vermiş bütün müharibələr sülhlə başa çatıb: "Sülh əldə olunandan sonra dövlətlər arasındakı düşmənçilik səhifəsi bağlanır və balqlar yavaş-yavaş yenidən birge yaşayışa qayıdırlar. Hətta 10 milyonlarla insanın həyatına son qoyan İkinci Dünya müharibəsindən sonra Almaniya haminin ən çox yaşamağa arzuladığı ölkəyə

çevrilib. Bu gün Almaniyada bütün millətlər qarşılıqlı hörmət və dost şəraitində yaşayırlar. Belə bir yaşayışın bizim ölkələr arasında da olacağını düşünürəm. Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanıb şərtlərimiz möhkəmlənəndən sonra düşmənçilik münasibətləri aradan qalxacaq. Mən inanıram ki, Ermənistan öz konstitusiyasında da dəyişiklik edərək ərazi iddialarından birdəfəlik əl çəkəcək. O cümlədən könnüllü şəkildə azərbaycanlıların Ermənistanla, ermənilərin də Azərbaycana qayıdaraq evvəllər olduğu kimi birgə yaşaya biləcəyini düşünürəm. 90-cı illərə qədər azərbaycanlılarla ermənilər dostluq şəraitində bir-birinin

YENİ ÜSÜVAT
N 216 (8352) 1 dekabr 2023

Ekspert: "Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanıb sərhədlərimiz möhkəmlənəndən sonra..."

qonşuluğunda yaşayıblar. Xalqlarımız bir-birinin məclis-
lərində iştirak edirdilər. Amma
separatçıların çirkin niyyətləri
xalqlarımızı düşməni etdi. Bu
gün isə ərəzilərimiz erməni
separatçılarından təmizlənib.
Biz gələcəyə inamla baxmalı-
yıq. Regionumuza ən azından
sülh və firavanlığı qaytılmalı-

Bununla belə, Qarabağdan köçən ermənilərin hazırda geri dönmə təşəbbüsü də görünür. Siyasi şərhçi Elxan Şahinoğlu bunun səbəblərini belə izah edir: "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qarabağı tərk etmiş ermənilərin geri qayıtmasının

beynəlxalq platformalarda müzakirə olunduğunu, ancaq bu gün bu qayıdışın real olmadığını bildirib. Paşinyanın sözlərinə görə, bu gün bu insanları qayıdışı real olsaydı, onlar Qarabağı tərk etməzdilər. Nikol Paşinyanın Qarabağ ermənilərinin geri qayıdışını istəmədiyi aşkardır. Paşinyan Qa-

"Azərbaycan diplomatiyası Nikol Paşinyanın bu açıqlamasını əlində rəhbər tutaraq ölkəmiz əleyhinə qərarlar qəbul edənlərə Ermənistanın baş nazirinin Qarabağ erməniləri ilə bağlı fikirlərini daima xatırlatmalıdır. Bizə deyirlər ki, Qarabağ ermənilərinin geri qayıdışı üçün şərait yaradılmalıdır. Nikol Paşinyan isə deyir ki, Qarabağ ermənilərinə Ermənistanda hər cür şərait yaradılacaq və onların Azərbaycanı qayıdışına ehtiyac yoxdur. Qarabağ ermənilərinin geri qayıdışını gündəmdə saxlamağa çalışan Qərbdəki və Rusiyadakı dairələr Paşinyandan çox erməni olmaq istəyirlər?!", - deyə ekspert əlavə edib.

Bu tanınmış adamlar peşəsini dəyişmək istəyir

Gələcəkdə hər bir şəxs iş həyatında 4-5 dəfə peşəsini dəyişməli olacaq

hədə uğur qazanan tanınmışların təcrübəsinə nəzər salmaqda fayda var.

Misal üçün, dünya milyarderi, amerikalı biznes maqnatı Bill Qeytsin fəaliyyətinə baxsaq görərik ki, o, müxtəlif peşələrdə, sahələrdə uğurlara imza ata bilib. Investor, xeyriyyəçi və yazıçı olan Geyts proqram təminatı nəhəngi "Microsoft"-un qurucusu kimi tanınır. "Microsoft"-dakı karyerası ərzində 2014-cü ilin may ayına qədər onun ən böyük fərdi səhmdarı olmaqla yanaşı, sədri, baş icraçı direktoru (CEO), prezidenti və baş proqram təminatı arxitektoru vəzifələrində çalışıb.

Karyerada uğur qazanan ikinci dünya milyarderi, "Amazon"-un təsisçisi Jeff Bezos da bir neçə peşədə özünü sınayıb. Əsasən iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və yoxsulluqla mübarizə ilə bağlı fəaliyyəti ilə yadda qalıb.

"Facebook"-un yaradıcısı

Qeyd etmək yerinə düşər ki, süni intellektin sürətlə bir çox sahələri əhatə etdiyi dövrdə də gələcəkdə hansı peşəyə daha çox ehtiyac olaca deyə suallar tez-tez verilir. Əlbəttə, məşhur "İvan Vasilyeviç peşəsini dəyişir" filmindəki kimi "zaman maşını"yla başqa zamana ekskursiya etmək imkanımız yoxdur. Odur ki, bu sa-

texnologiyalar hazırlayıb.
2020-ci ildə Zukerberq və Çan prezident seçkilərinin bütövlüyünü təmin etmək üçün qeyri-kommersiya təşkilatlarına dörd böyük qrant ayırıblar. Cüt-lük həmçinin pandemiya ilə mübarizə üçün, o cümlədən koronavirus üçün testləri genişləndirmək və COVID-19 üçün müalicələrin inkişafını sürətləndirmək üçün 100 milyon dollar bağışlayıb.

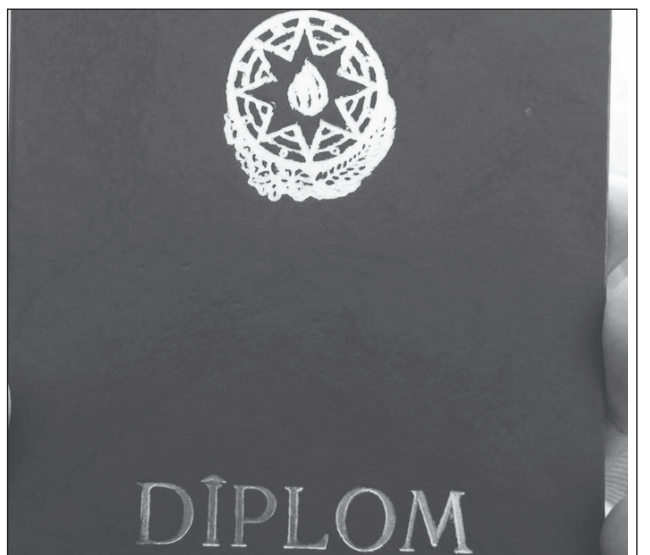
Bəs görəsən, Azərbaycanda tanınmış simalardan kimlər peşəsini dəyişib, yaxud belə bir fikri var?

Bizimlə söhbətdə tanınmış aparıcı Ayten Səfərova mövzu ilə bağlı dedi ki, bir dəfə peşəsinə dəyişməyə cəhd edib, amma alınmayıb: “Kütlələr olduğca, o kütlələrin bəzi informasiyalarını əldə etməyə maraq olduğca, jurnalistika daimi peşə olaçaq. Bu gün sosial mediaya çıxışları olan, əlinə kamera götürən hər bir şəxs jurnalistdir. Çünki o, öz bloqları vasitəsilə nələrisə çatdırmağı bacarır. Amma bir də var, peşəkar jurnalistika. Bir dəfə peşəmi dəyişmək istədim, alınmadı. Ümidvaram ki, ikinci cəhdde alınar. Dəyişsəm, yalnız millət vekilliyinə dəyişərəm. Jurnalistikani başqa heç bir peşəyə dəyişmək mümkün deyil. Çünki jurnalist olmaq da xidmətdir. millət

lət vəkili dər. Jurnalist, millət vəkili olmaq, xalqına, dövlətinə vətəninə xidmət etmək deməkdir”.

AG Partiya başqanı Tural Abbaslıdan “siyasətdə olmasaydınız, hansı peşəni seçərdiniz?” sualına belə cavab aldıq: “Hansı elmi ixtisaf getmə də, insan hansı nailiyyətlər etsə də, siyasi idarəçilik qalacaq. Odu ki, bizim üçün elə təhlükə yoxdur. Gələcəkdə peşəməzi dəyişməyə ehtiyac qalmayacaq, süni intellekt yüksək səviyyəyə çatısa belə, insan faktoru idarəçilikdə qalacaq. O ki qaldı siyasətçi olmasaydı, hansı peşə seçərdiniz sualına, yəqin ki, müəllim olmaq istərdim. Düşünürəm ki, müəllimlik peşəsi layiqli peşədir və hər zaman lazım olan peşədir. Amma hələ ki siyasətdə qalmağımdan razıyam”.

Xalq artisti Afaq Bəşirqızı isə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, başqa bir peşəni arzulasa da, sonradan incəsənətə bağlıdır: “Mən yalnız incəsənət sahəsində olmuşam. İncəsənət sahəsində çalışanlar, müğənnilər, aktyorlar var ki, başqa peşə ilə də məşğuldur. Hesab edirəm ki, peşəndə mahir olanda artıq qeyri-ihtiyari ikinci, üçüncü sənəti də özəv edir. Bu bütün sahələrə aiddir. Başqa bir verə bizne-

sim filan da yoxdur. Ömrümü yalnız incəsənət sahəsinə bağlamışam. Hesab edirəm ki, bu sahə hər zaman gündəmdə olacaq”.

Həm araşdırmaçı jurnalist, həm də ilahiyyatçı kimi fəaliyyət göstərən Resul Mirhəşiminin də fikrini öyrəndik: "Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmişəm. Filologiyada tədris olunan fənlər klassik ədəbiyyatda irəli gələn fənlər olub. Bunun da hesabına ərəb-fars tərkibləri ilə bağlı məlumatlarım olub. Bundan əlavə, Bakı Dövlət Universitetində fars dili keçmişəm. Gənc yaşlarımdan da dini məlumatlarla maraqlanmışam. 2005-ci ildə "Allah dostları" adlı kitabım da nəşr olunub. Jurnalistikaya gəlməyimdə həvəsdən irəli gəlmişdi. Artıq 30 ildən çoxdur ki, bu peşə üzrə fəaliyyət göstərirəm. Nə vaxtsa, ürəyimdən keçib ki, filologiya ilə bağlı elmi araşdırmalarımı davam etdirim. Təəssüf ki, jurnalistikada olan bu dinamiklik imkan verməyib ki, öz ixtisasımın ardınca gedə bilim. Fikrimki, bu sahələrdən başqa nəvəsi

bacara bilmərəm".

Deputat Aqil Abbas da sualımıza maraqlı cavab veririb: "Aqil Abbas anadangəlmə yazıçıdır. 17 yaşından poestlər yazıram, 50 ildən çoxdur bu işlə məşğulam. Mən yazıcıyam, millət vəkili olsam da, olmasam da yazıçı olacaqdım. Mən, ümumiyyətlə, peşə dəyişməyi xoşlamıram. Ömrümdə iki yerdə işləmişəm".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov isə hesab edir ki, Azərbaycanca da insanları öz peşələrini dəyişərək uğurlar əldə edə bilərlər: "Məncə, bizim ölkədə də bu belə olmalıdır. Həm hazırda ixtisas üçün yaş məhdudiyyəti yoxdur. Ölkədə kifayət qədər 40-50-60 yaşlarında tələbələr var. İndiki zaman bir ixtisası tələb etmir. Ən az əlimizdə iki ixtisas olmalıdır. İki peşəni öyrənməliyik. Çünki bəzi peşələrin nüfuzu get-gedə zəifləyir, bəziləri isə əksinə, artmaqdadır. Yeni peşələr yaranır. Bəzi hallarda bir peşəni hər zaman istifadə etmək də olmur".

❑ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanda dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən pay almaq hüququnu reallaşdırmaq istəyən 1 milyon vətəndaş özəlləşdirmə çeklərinin dövrüyyə müddətinin bərpa olunmasını gözləyir. Məsələn 7 aydan çoxdur ki, Konstitusiya Məhkəməsində (KM) araşdırılır, lakin hələ də bir nəticə yoxdur.

Ayna.az-ın yazdığına görə, noyabrın 14-də bir qrup çek sahibi növbəti dəfə KM-in Qəbul şöbəsinin müdiri Anar Cəfərovla görüşüb. KM yetkilisi pay sahiblərinə yenə də vəd verib. Deyib ki, 2023-cü ilin noyabr ayının axırına qədər bu məsələyə mütləq şəkildə baxılaraq aydınlıq gətiriləcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən hər bir vətəndaşa pay düşməsinə təmin etmək üçün əhaliyə 1997-ci ildən dövlət tərəfindən qorunan özəlləşdirmə paylarının verilməsinə başlanıb. 1 pay 4 opsiyondan-çekdən ibarət idi.

Dövlət Əmlakının Özəlləşdirilməsinə dair Birinci Dövlət Proqramına əsasən, dövlət əmlakının özəlləşdiriləcək hissəsi 70-80 faiz təşkil etməli idi. 1994-cü ilin iyulun 1-nə Azərbaycanın bütün əsas fondları 4,5 trilyon manat, yaxud 1 milyard dollar həcmində qiymətləndirilsə də, 1996-cı ilin iyun ayında Nazirlər Kabineti əsas fondların yenidən qiymətləndirilməsində əmsali müəyyən etmək üçün xüsusi hökumət komissiyasının yaradılması barədə qərar verdi.

Dövlət Əmlak Komitəsinin mütəxəssislərinin ilkin hesablamalarına görə, 1996-cı ilin ortalarında əsas fondların dəyəri təqribən 25 milyard dollar təşkil edib. Rəsmi yenidən qiymətləndirmədən sonra dövlət orqanları dövlət əmlakının dəyərinin 76,8 trilyon manat, yaxud müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 18,7 milyard dollar təşkil etdiyini açıqladı.

1997-ci ilin fevralında özəlləşdirmə paylarının əhaliyə paylanması ərəfəsində məmurlar çeklərin qiymətinin 800-1000 dollar, bəlkə də 2000 dollar olacağı ilə bağlı proqnozlarını elan etməyə başladılar. Lakin bu proqnozların əksinə olaraq, qara bazarlarda çeklərin qiyməti müxtəlif vaxtlarda 10-100 dollar təşkil etdi.

Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinə dair I Dövlət Proqramında qeyd olunur ki, özəlləşdirmə payına daxil olan hər bir çekin nominal dəyəri inflyasiyanın təsirindən qorunan maddi ekvivalentdir, çeklə özəlləşdiriləcək Azərbaycan Respublikasının dövlət əmlakının 1/32 000 000 hissəsidir. Mütəxəssislərə görə, bu, o deməkdir ki, hər bir dövlət özəlləşdirmə payına düşən əmlak dəyəri inflyasiyanın da təsirindən qorunan

maddi ekvivalentə malikdir. Dövlət Əmlak Komitəsinin 12 dekabr 1997-ci il tarixli 222 sayılı Əmri ilə təsdiq edilmiş, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin 75 sayılı qeydiyyat nömrəsi ilə qeydiyyatda aldığı "Dövlət özəlləşdirmə opsiyonunun qiymətinin müəyyən edilməsi haqqında" Qaydalara əsasən, dövlət özəlləşdirmə opsiyonunun qiyməti dövlət özəlləşdirmə çeklərinin (paylarının) çek auksi-

vətəndaşlardır, 600 minə yaxın pay isə yerli və xarici investorlar tərəfindən depolarla saxlanılır. Bu investorlar SOCAR da daxil olmaqla, bir sıra iri dövlət əmlakının özəlləşdiriləcəyinə dair bir sıra rəsmi şəxslərin vədlərinə inaraq vətəndaşlardan külli miqdarda özəlləşdirmə payı alıblar.

O vaxtdan bəri əsasən həmin investorlar, qismən də bir qrup aktiv vətəndaş özəl-

Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət ünvanlayıb.

Milli Məclisin deputatları, ictimai-siyasi xadimlər, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının nümayəndələri, ölkə ziyalıları hazırda KM-in qarşısında duran bir nömrəli məsələnin özəlləşdirmə çekləri əlində qalan vətəndaşların taleyinə aydınlıq gətirilməsi olduğunu bəyan edirlər. Hansı ki, onların sayı bir milyondan artıqdır.

Konstitusiya Araşdır-

kağızları dəyərsiz kağız parçasına çevrilib".

Konstitusiya Məhkəməsi özəlləşdirmə paylarının tədavülə olan dövrünü bərpa edərsə, Azərbaycanda həmin kağızların dövlət əmlakından paya çevrilməsi üçün şərait varmı? Özəlləşdirmə çeki ilə hansı sahələrə, hansı müəssisələrin özəlləşdirilməsi mümkündür? İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsəno-

matda belə əmlakın dəyərinin 60-65 milyon manat təşkil etdiyi bildirilmişdi. Doğrudur, son illərdə çoxlu sayda dövlət müəssisələri, aktivləri yaradılıb. Və böyük ehtimalla, yaxın illərdə onların bir qisminin özəlləşdirilməyə açılması mümkün olacaq. Lakin mövcud qanunvericilik bu aktivlərin özəlləşdirilməsində özəlləşdirmə payları ilə iştirakı nəzərdə tutmur".

Ekspertə görə, Konstitusiya Məhkəməsinin özəlləşdirmə paylarının bu və ya başqa formada dəyərinin ödənməsinə dair qərar qəbul etməsi daha çox gözləniləndir: "Yeni məhkəmə köhnə çeklərin dövrüyyə müddətinin bərpa edilməsi deyil,

Gözlər Konstitusiya Məhkəməsində - özəlləşdirmə çekləri ilə bağlı qərar nə olacaq?

Ekspertə görə, Konstitusiya Məhkəməsinin özəlləşdirmə paylarının bu və ya başqa formada dəyərinin ödənməsinə dair qərar qəbul etməsi gözlənilir

onlarında təşəkkül tapmış orta satış qiymətinin 0,1 faizi miqdarında, lakin 2000 manatdan az olmamaq şərti ilə müəyyən edilir.

1997-ci ildə dövlət özəlləşdirmə payları (çekləri) verildən sonra xarici investorların iştirak etməsi üçün opsiyonların qiymətini təyin edən DƏK-in 1997-ci il tarixli 222 sayılı əmrinə əsasən hər bir dövlət özəlləşdirmə çekinin nominal dəyəri 500 Amerika Birləşmiş Ştatları dolları, hər bir payda 4 çekin olduğunu nəzərə alsaq, bir payın dəyəri isə 2000 ABŞ dolları hesablanıb.

İqtisadçı-alim Elşad Məmmədova görə, həmin vaxtdan ötən 25 il ərzində baş verən inflyasiyanı nəzərə alsaq, hər bir özəlləşdirmə payının hazırkı əmlak ekvivalentinin dəyəri 10 dəfə artaraq 20 000 ABŞ dolları hesablanı bilər.

Dövlət özəlləşdirmə paylarının tədavül müddətinin sona çatdığı elan olunan 2011-ci ildə açıqlanan rəsmi məlumata görə, 1 milyon pay

ləşdirmə paylarının tədavül dövrünün müddətsizliyini əsas götürməklə, hökumətin qərarının ləğv olunması, pay sahiblərinə bu qiymətli kağızlarla özəlləşmədə iştirak üçün şərait yaradılmasını, bu olmadıqda, onlara payın real dəyərinin ödənməsini tələb edirlər.

Bu il sentyabrın 12-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən özəlləşdirmə çekləri ilə bağlı hüquqi problemlərin aradan qaldırılması üçün Konstitusiya Məhkəməsinə 1483 sayılı qeydiyyatla məktub daxil olub. Avqustun 18-də isə Prezident Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyevin adından Konstitusiya Məhkəməsinə 1518 sayılı qeydiyyatla və eyni məzmunlu məktub daxil olub. Bu, müstəqil Azərbaycanın tarixində bir ilkdir ki, həm vətəndaşlar, həm deputatlar, həm də baş nazirin göstərişi ilə Ədliyyə Nazirliyi, Prezident Administrasiyası, eləcə də şəxssən ölkə Prezidenti bir-bərlə özəlləşdirmə çekləri və bundan dolayı yaranmış kütləvi hüquqi problemlə bağlı

maları Fondunun Prezidenti, hüquqşünas, keçmiş deputat Əliməmməd Nuriyev mövzuya dair ayna.az-a açıqlamasında deyib ki, KM tarixi ədaləti bərpa etməlidir: "Əhaliyə əvəzsiz olaraq özəlləşdirmə çeklərinin paylanılması barədə fərmanda və bununla bağlı qanunvericilikdə aydın şəkildə göstərilib ki, özəlləşdirmə payı qiymətli dövlət kağızıdır və heç bir halda zamanla məhdudlaşdırıla bilməz. Eyni zamanda qanunvericilikdə digər məqamlar da öz əksini tapıb ki, bu da pay sahiblərinin hüquqlarının qorunmasını özündə ehtiva edir".

Hüquqşünas Namizəd Səfərov sayta bildirib ki, bu sahədə yaranmış problem ədalətli şəkildə həllini tapmalıdır: "Özəlləşdirmə prosesi vətəndaşların iştirakı olmadan başa çatdı bilməz. Amma nə baş verib? Bu gün xeyli sayda vətəndaş özəlləşdirmə payları, qiymətli dövlət kağızları əlində tarixi ədalətin və zamansa zühur edəcəyi günü gözləyir. Bu qiymətli dövlət

vun "Yeni Müsavat"a dedi-yinə görə, hüquqi təhlillər göstərir ki, bu prosesin idarə olunmasında müəyyən hüquqi nöqsanlara yol verilib: "Lakin payların tədavülə olma müddəti müvafiq sərəncamlarla müəyyənləşdirilib. Və 2011-ci ildən bəri müddətin artırılması istiqamətində real addımların atılmamasını nəzərə almaqla, indiki halda müddətin uzadılması ilə bağlı həmin sərəncamların əksinə olacaq hər hansı qərarın qəbulunu real saymıram. Yeni özəlləşdirmə paylarının hansısa formada özəlləşmədə iştirakı mümkünsüz görünür. Hər şeydən əvvəl ona görə ki, özəlləşməyə yanaşmada, özəlləşmə prinsiplərində ciddi dəyişiklik var. Son illərdə xüsusilə investisiya müsbəqələri yolu ilə özəlləşməyə daha çox üstünlük verildiyini görürük. Digər tərəfdən, hazırda özəlləşdirməyə açılan və özəlləşdirilməyən dövlət əmlakı çox azdır. Bir müddət əvvəl Dövlət Əmlak Xidmətindən verilən məlu-

onların digər bir qiymətli kağızla əvəzlənməsi barədə qərar verə bilər. Bu zaman payların dəyəri kimi 1997-ci ildə elan olunan məbləğ əsas götürülə bilər. Bu hesabla, payların əvəzində verilən başqa bir qiymətli kağızla vətəndaşların və investorların özəlləşdirməyə açılacaq aktivlərdə pay sahibi olmasına şərait yaradıla bilər. Bunun üçün məvafiq qanunverici baza da formalaşdırıla bilər. Yenə də deyirəm ki, bu ehtimalı çox zəif qiymətləndirirəm, özəlləşdirmə payları ilə bağlı siyasətin dəyişəcəyini gözləmirəm".

İqtisadiyyat hüququ üzrə mütəxəssis Əkrəm Həsənovun fikrincə, özəlləşdirmə paylarının müddətinin bərpa olunmasına ehtiyac yoxdur: "İstifadə edilməmiş özəlləşdirmə çeklərinin mütləq əksəriyyəti sadə vətəndaşların əlində qalmayıb, onlar möhtəkiyərlərdədir. Kimlərsə vaxtilə sadə vətəndaşlardan onları çox sayda alıb, istifadə etməyib.

Həmin çeklərin vaxtını ilk dəfə 2008, sonra 2010, nəhayət 2011-ci ilə qədər uzatdılar. Bu çeklər isə 1996-97-ci illərdə əhaliyə paylanmışdı. Yeni 15 il bu çeklər dövrüyyədə olub. Hər dəfə də uzadılıb və bəziləri də alıb saxlayıb, istifadə etməyib ki, yenə vaxtını uzadarlar. İndi 11 il keçdikdən sonra bəziləri bu məsələni qaldırıblar ki, təzədən bu çeklər dövrüyyəyə qaytarılsın. On iki il ərzində heç kimin səsi çıxmırdı. İndi niyə birdən-birə bu mövzuya qayıdırlar? Bu mövzunu şişirdən möhtəkiyərlərdir. Adi vətəndaşın yadına düşmürdü. İndi kimlərsə, "Facebook"da səhifə yaradıb, ictimailəşdiriblər. Əgər bu qədr vacib idisə, niyə indi-yə-dək bu barədə danışmırdılar? Sanki kimlərsə əllərində cəmləşdirib və belə bir kampaniya aparmağa başlayıblar".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

MUSAVAT

Son səhifə

N 216 (8352) 1 dekabr 2023

DIETOLOQ
KƏSKİN
ŞİRNİYYAT
İSTƏYİNİN
SƏBƏBLƏRİ
AÇIQLADI

Dietoloq kəskin şirniyyat istəyinin səbəblərini açıqladı

Rusiyalı dietoloq Yelena Solomatina kəskin şirniyyat istəyinin yaranma səbəblərini izah edib. Ekspert bu fenomenin bədənə müəyyən mikroelementlər, xüsusən də xrom, maqnezium, B vitamini çatışmazlığından baş verdiyini deyib. “Dəniz məhsulları, qarabaşaq yarması, tərəvəzlər, ət, tam taxıl çörəyi və dənli bitkilər kimi mürəkkəb karbohidratlar kəsiri doldurmağa kömək edəcək. Soyuq fəsildə insan enerjiden məhrum olur və qızınmaq istəyir. Yağlı və şirin yeməklər ümumiyyətlə enerjini artırmağa kömək edir”, - Solomatina “Sputnik” radiosuna verdiyi müsahibədə qeyd edib.

Həkim bildirib ki, boşanma, yaxınlarını itirmək və s. kimi psixoloji problemlər şirniyyat istəyinə səbəb ola bilər. Bu da insanın sevinc gətirən hobbilərdən imtina etməsinə səbəb ola, zövq hormonundan məhrum edə bilər. Bundan əlavə, konfet yemək istəyi yuxu pozğunluğunun, zəif qidalanmanın və ya gizli infeksiyanın əlaməti ola bilər.

İngiltərədə pişik itkin düşəndən 11 il sonra ailəsinə qayıdıb

İngiltərədə itkin düşən pişik 11 il sonra ailəsinə qayıdıb. Heyvanın sahibləri onunla yenidən birləşməyi Milad hədiyyəsi adlandırıblar. “Tobi” adlı pişik 2012-ci ildə Allan ailəsi yeni evə köçəndə yoxa çıxıb. Bundan sonra, bir qadın onu sahibinin evindən bir neçə kilometr aralıda tapana qədər ev heyvanının taleyi haqqında heç nə məlum olmayıb.

O, Tobini heyvanların müdafiəsi təşkilatına təhvil verib. Orada pişiyə baxış keçirilib və onun bədənində sahiblərinin məlumatları olan mikroçip tapıblar. Bundan sonra könüllülər pişiyin sahibi Castini çağıraraq ona şad xəbəri çatdırıblar. Qadın bildirib ki, Tobinin qayıtmasına ən çox onun kiçik oğlu Çarli sevinir. “O pişik Çarlinin idi. Oğlumun səkkiz yaşı olanda o, bizdən pişik istədi, biz “Tobi”ni ona 12 yaşına çatanda verdik”, - deyər britaniyalı qadın şərh edib.

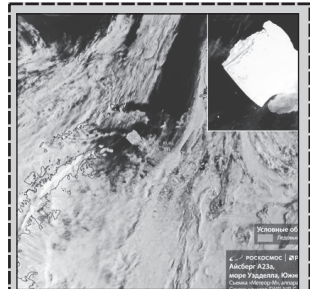
Castin əlavə edib ki, hazırda onların evində bir it yaşıyır, lakin o, ev heyvanlarının dostlaşacağına ümid edir.

İnsanı qocaldan qidalar

İnsanların qocalması təbii proses olsa da, bəzi qidalar bu prosesi sürətləndirir. Bu barədə həkim və aparıcı Aleksandr Myasnikov danışır. Onun sözlərinə görə, hər bir şəxs tərəvəz, meyvə, qaynadılmış ət, balıq və süd məhsullarına üstünlük verməlidir. “Tərkibində artıq şəkər, duz və doymamış yağlar olan bütün qidalar qocalma prosesini sürətləndirir. Bundan əlavə, həddindən artıq yemək və yüksək kalori bənzər şəkildə bədənə təsir göstərir”.

Ayrıca, yaşlanmanı sürətləndirən məhsullar sırasına həkim çox qızardılmış ət və kolbasa məhsullarını da əlavə edib. “2015-ci ildə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı bütün kolbasa, sosiska, sardelka və donuz etinin tərkibində kanserogenin olduğunu təsdiq edib”.

Dünyanın ən böyük aysberqi - “A23a”nın peyk şəkli yayımlanıb

Rusiyanın “Roskosmos” şirkəti dünyanın ən böyük aysberqi - “A23a”nın peyk şəklini yayımlayıb. Məlumatlara görə, aysberq Ueddel dənizindən Skotia dənizinə doğru hərəkət edir. O, qısa bir zamanda məhv ola bilər. Qeyd edək ki, dünyanın ən böyük aysberqi 30 ildən sonra ilk dəfə hərəkət etməyə başlayıb. 1986-cı ildə buz şelfindən qoparaq sonradan uzun illər Ueddel dənizində qalan “A23a” Antarktika aysberqi qəfilən Cənub okeanına (Atlantik okeanı istiqamətində) doğru hərəkət etməyə başlayıb.

Yerkökü hansı ağrını yüngülləşdirir?

Türkiyəli dietoloq Fevzi Özgönül yerkökünün erkən demensiya, Altsheymer, infarkt, xroniki baş ağrısı və dəri xəstəliklərinə qarşı effektiv təsirə malik olduğunu bildirib. Dietoloq qidaların təsiri barədə vacib məlumatları xatırladı.

İspanaq

Dəmir anbarı olan ispanaqın tərkibi A, B, C, E vitaminləri, maqnezium, fosfor, yod mineralları ilə zəngindir. Bu elementlər sayəsində ispanaq orqanizmin müqavimətini artırır, xüsusilə sümükləri və dişləri gücləndirir. Diş çürüməsinin qarşısını alır.

Lobyə

Təzə lobyə həftədə iki dəfə, xüsusən mövsümdə istehlak edilməlidir. Az kalorili və az yağlı olmasına baxmayaraq, bol lif quruluşu sayəsində digər qidaların həzm olunmasına kömək edir və pis xolesterinin yaranmasını qarşısını alır.

Rozmarin

Rozmarin immun sistemini gücləndirməkdə, mədə xorasında, qəbizlikdə və miqrendə faydalı ola bilər. Rozmarin yağı isə əzələ və oynaq ağrısını azaltmaq üçün istifadə edilə bilər.

Sarımsaq

Təzə sarımsaq mövsümi xəstəliklərdə qoruyucu funksiyaları yerinə yetirir. Təzyiq və xolesterini aşağı salır, qanı durulaşdırır və immun sistemini gücləndirir.

Yerkökü

Yerkökü salatlarda, hər cür ət və tərəvəz yeməklərində istifadə edilir. Unutqanlıqğa qarşı effektivdir. Son illərdə Altsheymer, infarkt, xroniki baş ağrısı, dəri və ağciyər xərçənginə qarşı istifadə edilməyə başlanıb.

Finlandiyada məşhur “İblisin kilsəsi” mağarasının sirri açıldı

Finlandiyada alimlər Koli Milli Parkındakı məşhur Pirunkirkko mağarasının sirrini açıblar və bu mağara ziyarətçilərə qərribə təsirinə görə “İblisin kilsəsi” adını alıb.

Pirunkirkkoda olmuş insanlara çox vaxt elə gəlir ki, onlar yerin altında ruhlar dünyası ilə təmasa girir və həttə iblislə söhbət edə bilirlər. Fin folklorunda bu mağaranı qədim zamanlarda müdriklərin adı dünyadan kənara baxmaq üçün topladığı yer adlandırırdılar.

“Folklorla görə, (həkim) Kinolaynen xəstələri bu “kilsəyə” aparırdı ki, iblisle onların xəstəliklərinin səbəbləri barədə danışsın. Bu müalicəvi rituala yüksək səslə qışqırma, ayaq tappılıtsı, atəş açma və zərbələr daxil idi”, - deyər Şərqi Finlandiya Universitetindən Riitta Raynio bildirib.

İndi tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, ruhlar aləmi ilə təmas hissi bəzi yerlərdə mağaranın hamar, paralel divarlarının 231 Hz tezliyində səslə rezonans yaratmağa başlaması və daimi dalğa effekti yaratması səbəbindən yaranır. Bu, ilkin səslə əks olunan səs toqquşması və bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olmasıdır. Səsdən sonra rezonans təxminən bir saniyə davam edir. Bu effektə çox vaxt təbii qurğularda rast gəlinir, lakin təbii mağaralarda bu hal nadirdir.

Araşdırma zamanı alimlər, xüsusən də “İblisin kilsəsi”nə nağara çalmağa gələn şamanları qeydə alıblar. Məlum olub ki, alətlər əksər hallarda 231 Hz tezlikli səslər çıxarır, bu səslər mağaranın damı tərəfindən gücləndirilir və başqa varlığın yaxınlıqda olması hissi yaradır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3157

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500